

LUFTSKEPPET BODENSEE

Detta exponat är uppbyggt kring luftskeppet Bodensee/Espenia och dess korta period som varade mellan 1919-1928.

Av de fem besök Sverige har haft av Zeppelinare och övriga luftskepp hade endast två postbefodran (Bodensee och Graf Zeppelin) samt att luftskeppet Sidenhuset enbart hade inrikes postbefodran. (mellan Linköping och Stockholm).

Zeppelinaren LZ120 Bodensee hade postgång både till och från Sverige under besöket i Stockholm den 8 oktober 1919. Detta var en provtur som gjordes med Bodensee för att undersöka möjligheten till en reguljär rutt mellan Berlin och Stockholm.

Jag vill med denna samling belysa luftskeppet Bodensee:s korta verksamhetstid. Post- och passagerarbefordran pågick endast under hösten 1919 under dryga tre månader. Det finns dock försändelser avstämplade 1920-21, om dessa brev har befordrats med LZ-120 är oklart.

LZ120 Bodensee (D1), jungfrufärd var den 24 augusti 1919. År 1921 överlämnades luftskeppet, efter ombyggnad, till Italien som krigsskadestånd och fick där namnet ESPERIA". Sista resan gjorden den 28 juli 1928, varefter det skrotades.

Innehållsförteckning/Plan

Informationssida, sidan 1

DELAGS luftskepp 1909-1920, sidan 2-3

DELAG Luftskepp: LZ-7 Deutschland, LZ-8
Deutschland II (visas ej), LZ-10 Schwaben, LZ-11
Viktoria Luise, LZ-13 Hansa, LZ-17 Sachsen, LZ-120
Bodensee, LZ-121 Nordstern.

Vykort och bilder på LZ120 Bodensee, sidan 4-8

Tidig avstämpling LZ120, 31 augusti 1919, sidan 9

LZ120 besöker Stockholm den 8 oktober 1919

Passagerarlistan, sidan 10-11

Vykort skrivna ombord, sidan 12-14

Affärskuvert ank.stämplade, sidan 15-17

Vykort från Stockholm/Kalmar, sidan 18-19

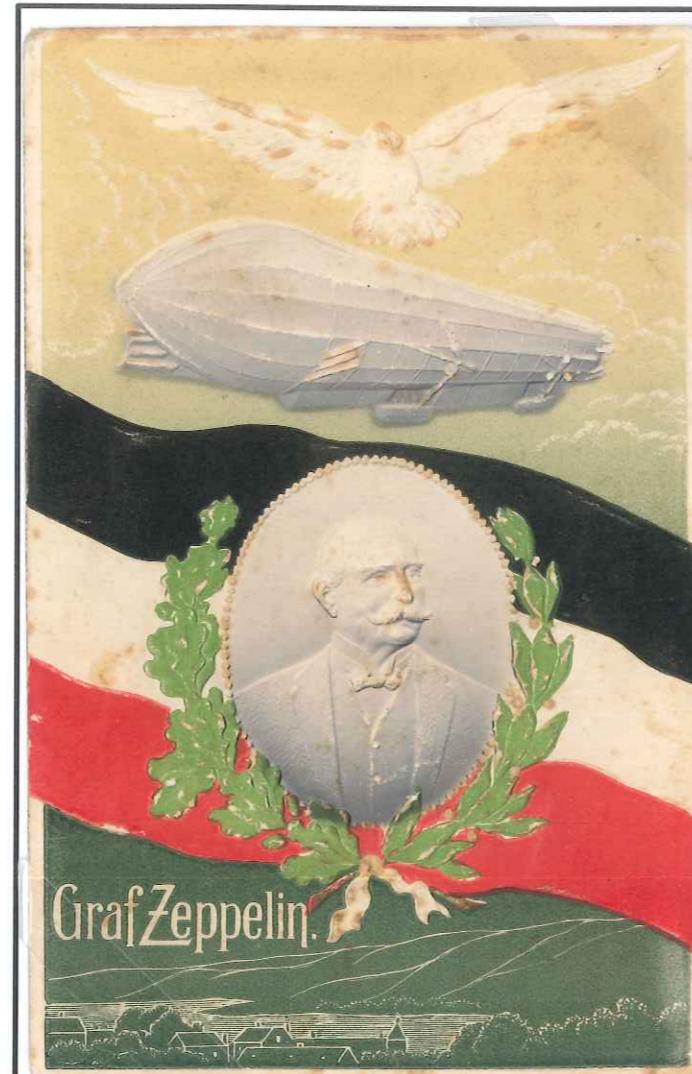
Sent avstämplade brev Bodensee, sidan 20

Urkipp från böcker/tidningar, sidan 21

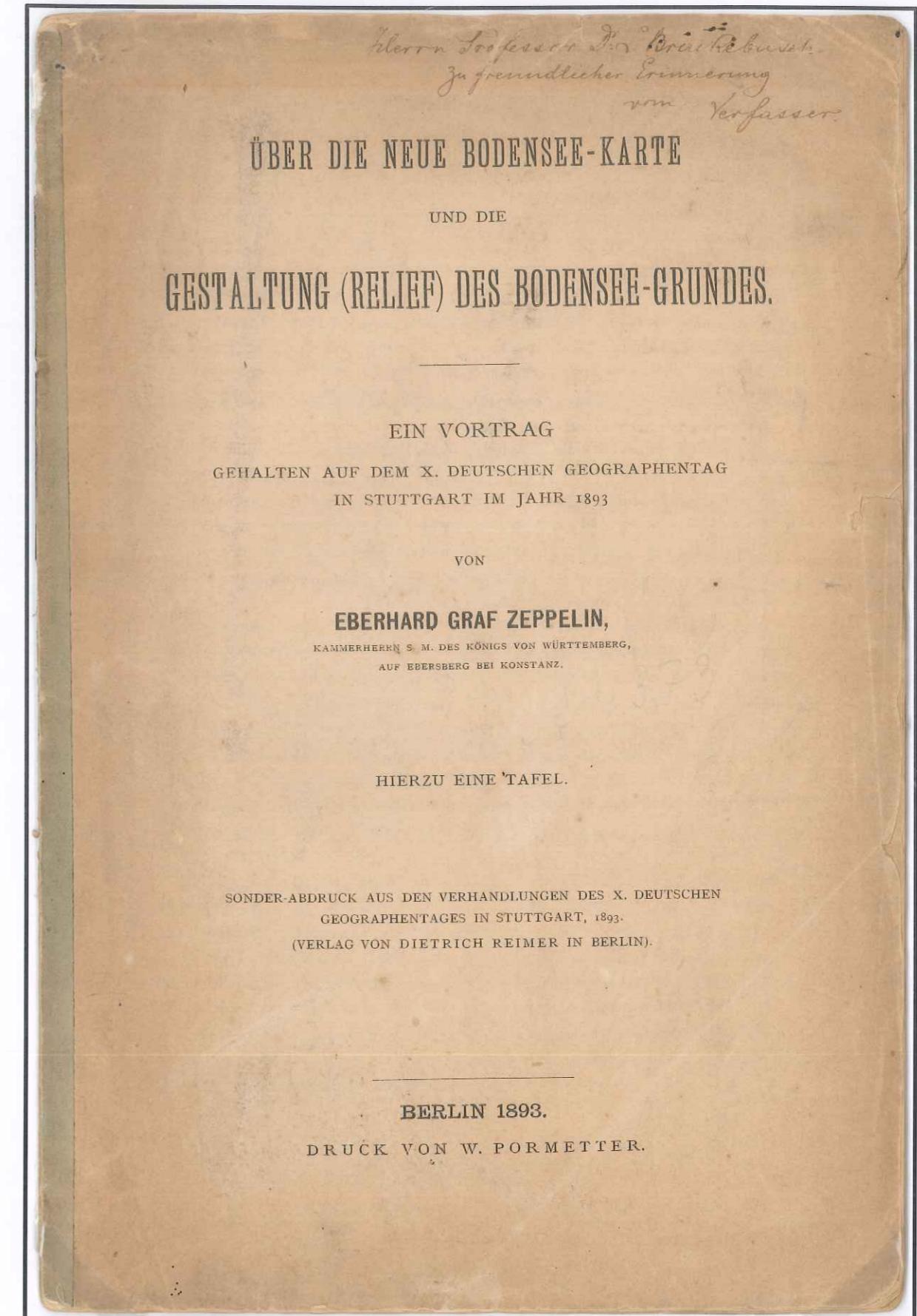
Nytryck och jubileumskort, sidan 22-23

LZ121 Nordstern och LZ120 Espiria, sidan 24

Källförfteckning: Wikipedia.

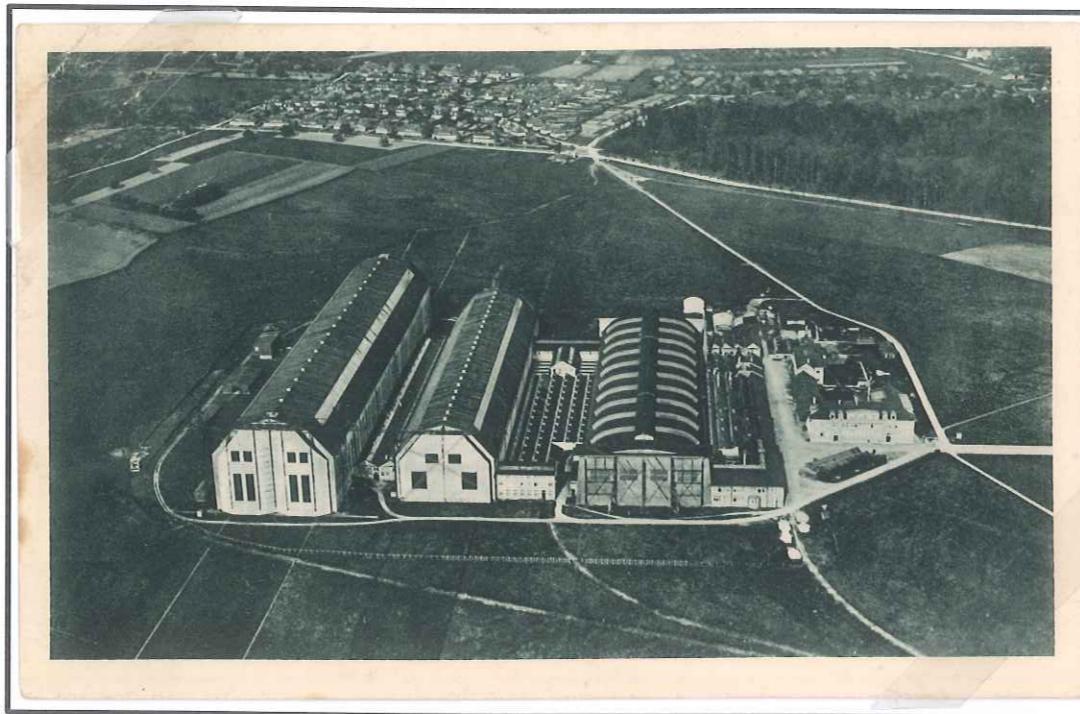

Postgångt vykort inom Tyskland, avstämplat den 2 februari 1909. Kortet föreställer "Zeppelins fader": Eberhard Graf Zeppelin (1842-1906).

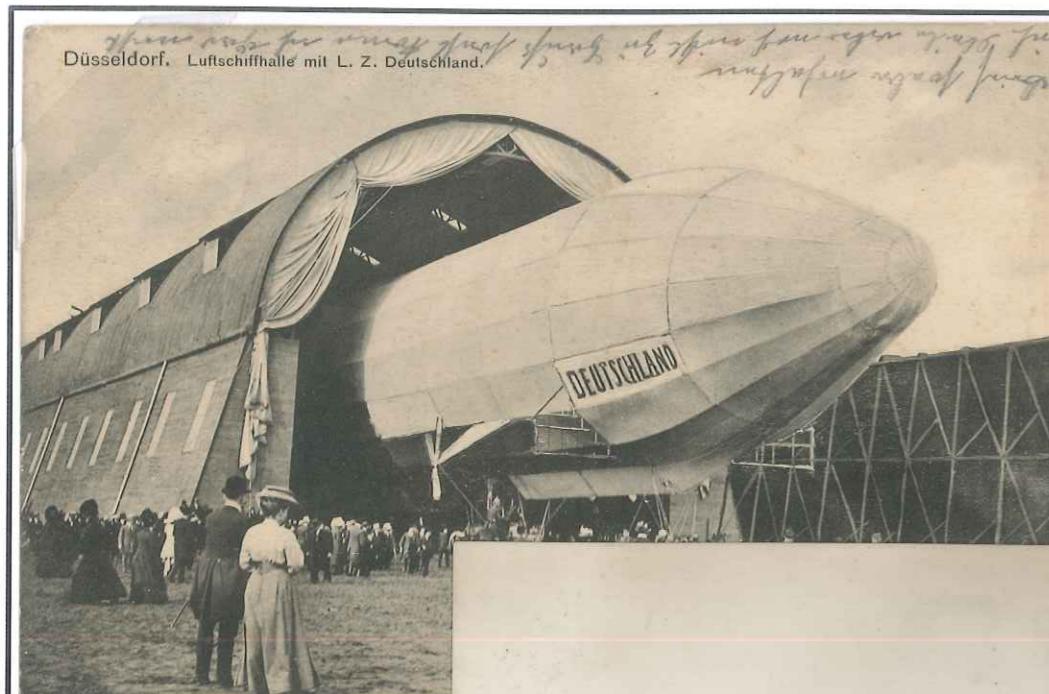

Delar av en trycksak utgiven och signerad av Eberhard Graf Zeppelin år 1893. Innehåller en större detaljerad utvikningsbar karta i formatet 70x40 cm

LUFTSKEPPET BODENSEE

Friedrichshafen. Flygfoto över Zeppelinhallarna. Vykortet är frankerat och är stämplat den 7 juni 1929.

Luftskeppet Deutschland (1) med beteckning LZ7. Vid luftskeppets 7:e tur kraschade det den 28 juni 1910 på grunda av motorproblem och dåligt väder. Vykortet är daterat den 2 augusti 1911.

LZ11 :s
egna
ombord-
stämpel

Luftskeppet Schwaben , LZ10 lanserades den 26 juni 1911 och sattes in på passageraretrafik den 16 juli. Den 28 juni 1912 förstördes luftskeppet vid en brand och vätgasexplosion i Dusseldorf.

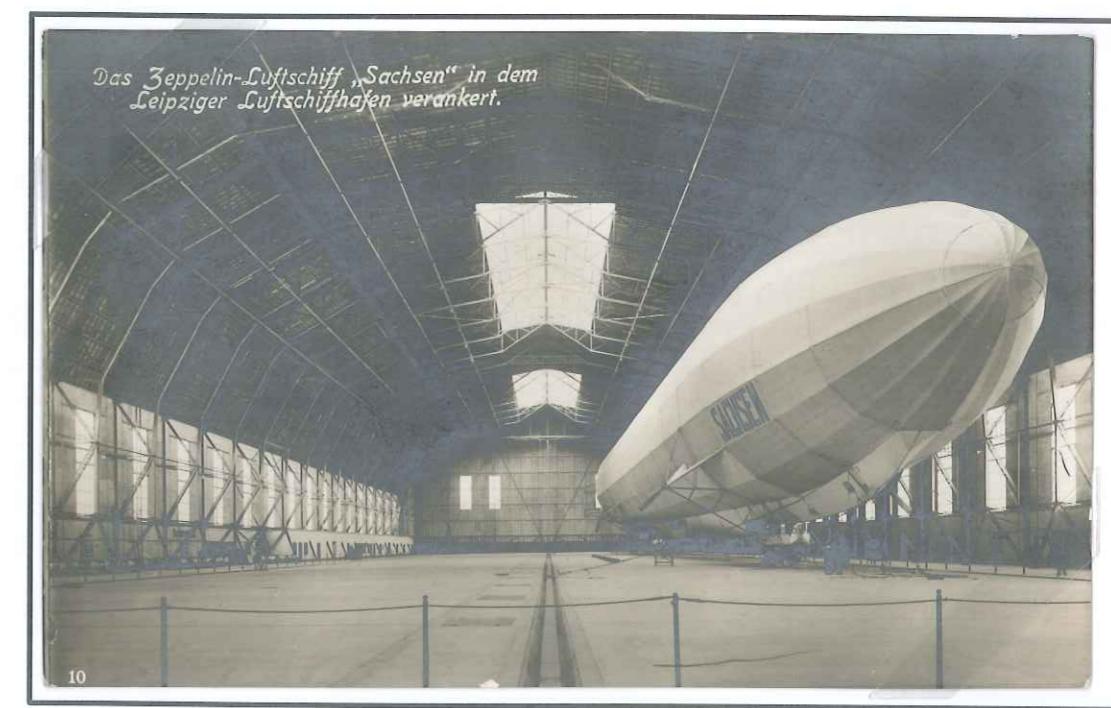

Luftskeppet Viktoria Louise LZ11 hade sin premiärtur den 14 februari 1912. Det skedde nästan 500 flygningar innan det överlämnades till tyska armén i samband med första världskriget.

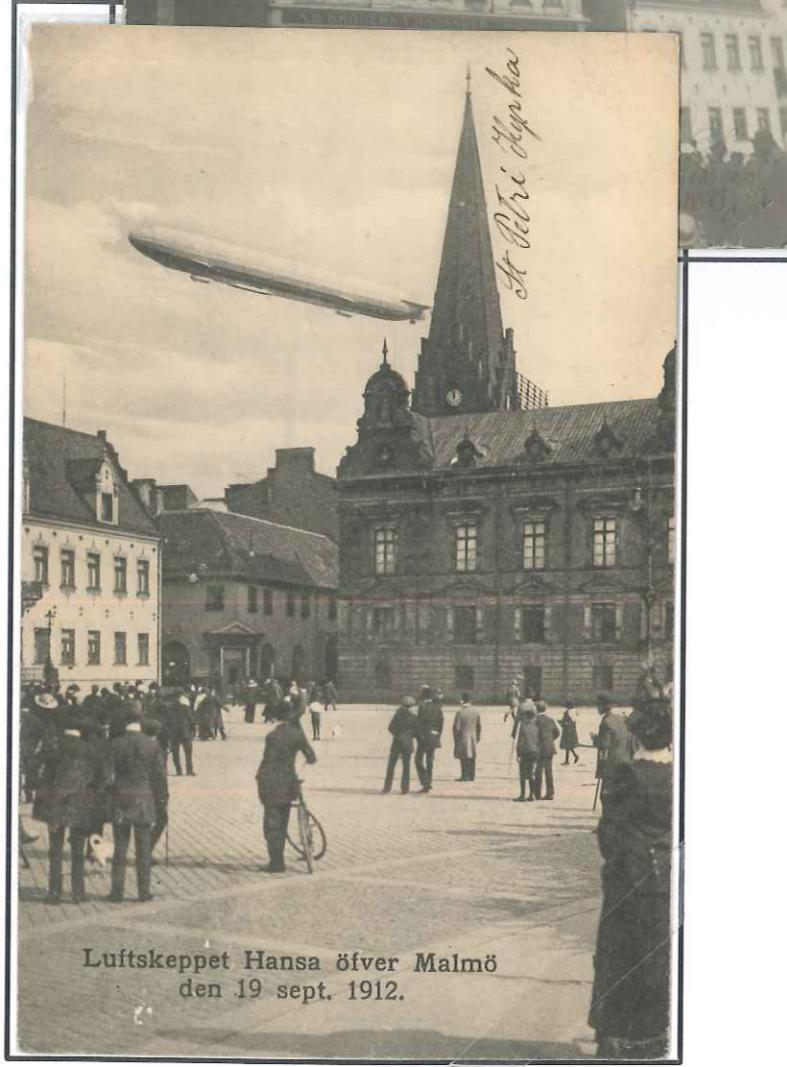
LUFTSKEPPET BODENSEE

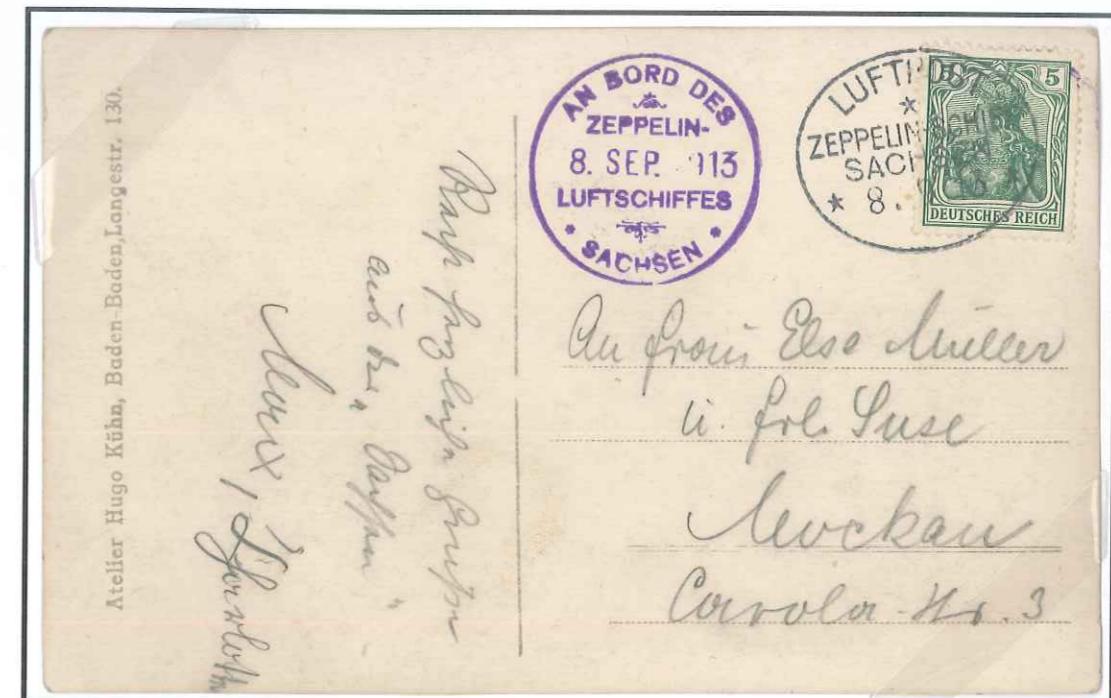
Världens första passagerarlinje via luften var det tyska företaget, DELAG (*Deutsche Luftschiffahrts-Aktiengesellschaft*). DELAG bildades den 16 nov. 1909. Mellan åren 1909 fram till 1920 var det åtta Zeppelinare i bruk som i första hand trafikerade de större tyska städerna.

Ofrankerat vykort på luftskeppet Sachsen med beteckning LZ17 gjorde sin första tur den 13 maj 1913. Vykartet visar Sachsen i zeppelinhallen, Leipzig. År 1914 överlämnades luftskeppet till Marinen. Luftskeppet skrotades år 1916.

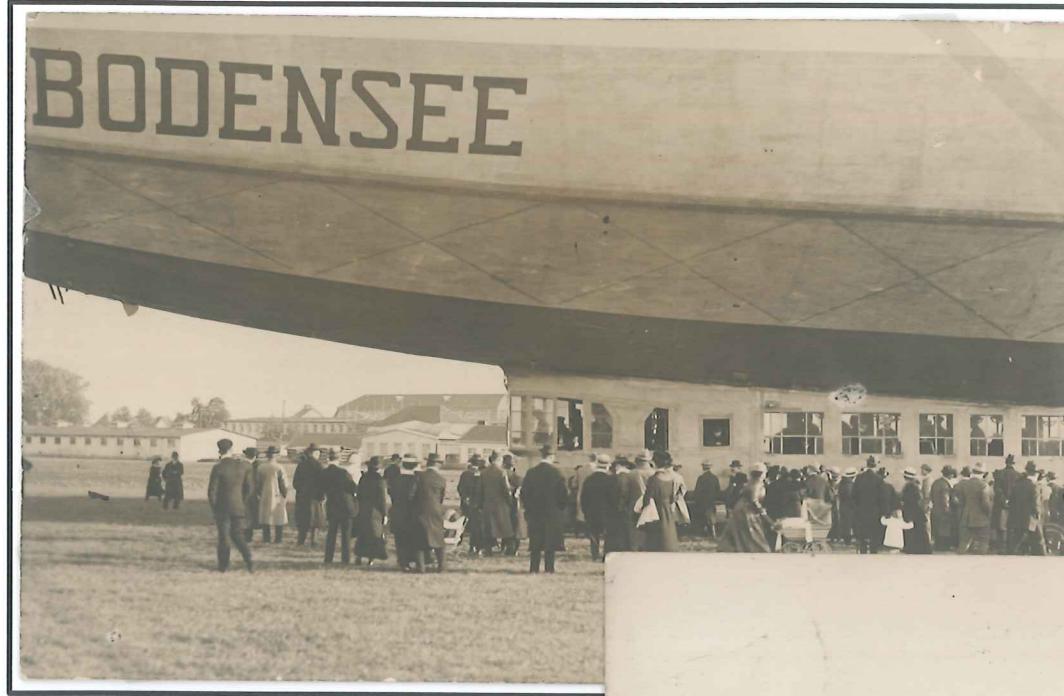

Luftskeppet HANSA togs i bruk den 30 juli 1912 och skrotades under augusti 1916. Alla luftskeppen hade s.k. "ombordstämplar". Överst visas ett vykort på luftskeppet. Kortet är daterat den 5 oktober 1913 med destination Kiel. En gång under verksamhetstiden anlöpte HANSA Köpenhamn. Det var några köpmän som hyrde HANSA för att göra en tur till Malmö. Till höger visas två vykort från Sverigebesöket den 19 september 1912.

Privattaget vykort på luftskeppet Sachsen. Stämplat med luftskeppets poststämpel samt en extra ombordstämpel daterad samma dag den 8 september 1913.

LUFTSKEPPET BODENSEE

Privataget
vykort av
luftskeppet
Bodensee i
TYSKLAND
Ej postgånget

Data LZ120 Bodensee

Tillverkare: Zeppelin

Tillverkningsår: 1919

Startvikt: 23300 kg

Vikt tom: 13.646 kg

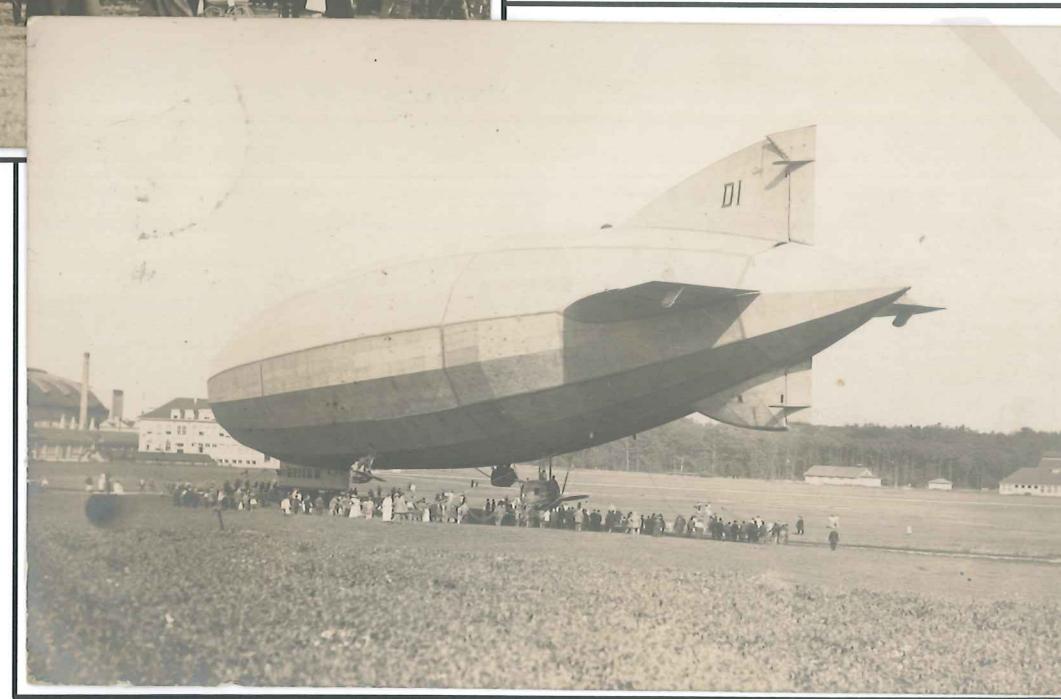
Diameter: 18.71 meter

Volym: 20.000 m³

Reg. Datum: 1919-08-20

Namnbyte Juli 1921: ESPERIA

Sista flygning: 1928-07-28

Privataget vykort av luftskeppet Bodensee i närbild. Fotot är tagit vid ankomst till München. Kortet är plundrat på frimärket. Stämplat i München den 27 september 1919 och befordrat inom landet.

Privataget vykort frankerat med 15 pf. Poststämplat i Friedrichshafen den 10 oktober 1919 (2 dagar efter Stockholmsbesöket). Kortet är skrivet på tyska och här kommer en översättning till svenska:

Familjen Beike, Gotha

Nino flög idag Morse 9.15 från den här platsen med denna Zeppelin till Berlin. Hans ankomst dit är besöknad mellan 2-3 (14-15)-tiden. Som ni kan tänka er, är jag orolig till dess han har landat. Vädret är härligt. Mino har fått en tillfällig kallelse till Berlin på den Italienska Handelsdelegationen. Hoppas att allt går bra. Ni hör snart mer. Med hjärtliga hälsningar er Fitzi

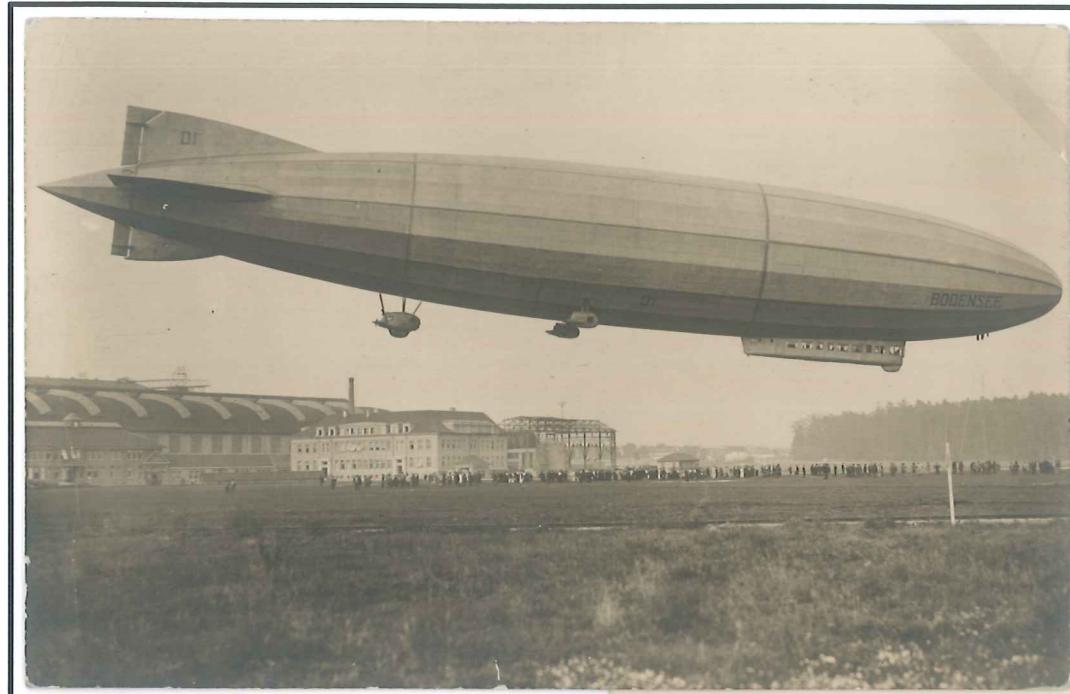

Vykort med
inkopierad bild
av Bodensee.
Utgivet av Oskar
Zwicker,
München 1919.
EJ postgånget

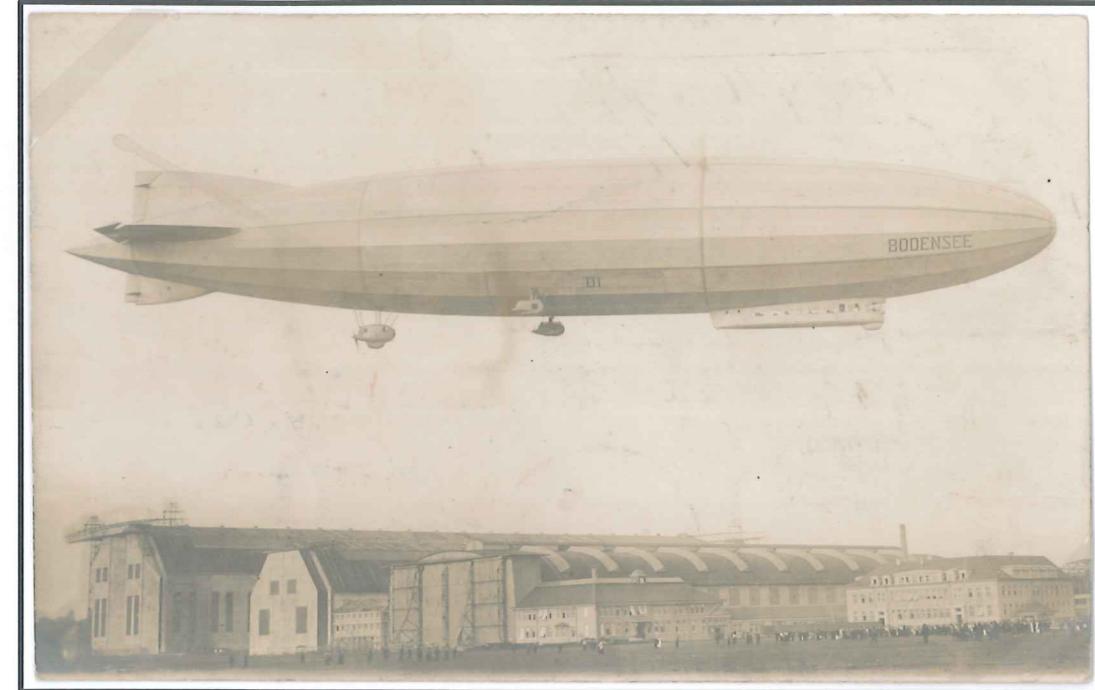

Vykort utgivet
av Presse Bild
Verland
Gerh. Graeber
München,
EJ postgånget

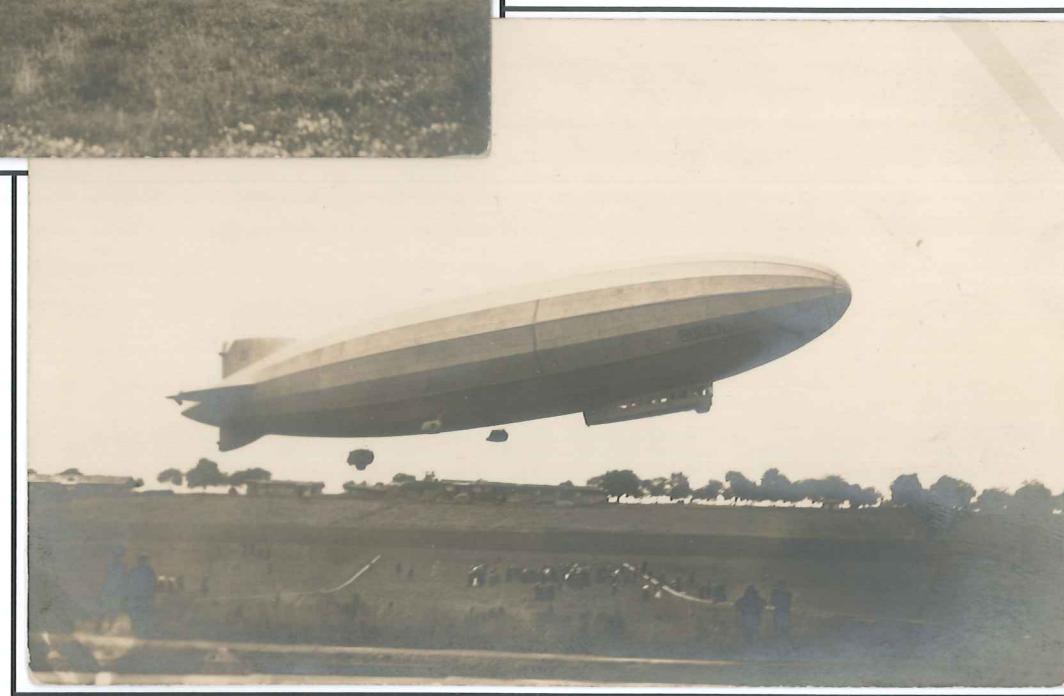
LUFTSKEPPET BODENSEE

Privattaget
vykort av
luftskeppet
Bodensee i
TYSKLAND
Ombordstämpel
10 OKT 1919
Ej postgånget.

"Bodensee" var det första luftskepp som byggdes efter första världskriget för civilt bruk. Paul Jaray gjorde designen till denna mycket vackra strömlinjeformade Zeppelinare som var utrustad med tre motorgondoler med fyra 6-cylindriga motorer på vardera 190 kW.

Vykort av luftskeppet Bodensee i närbild, Friedrichshafen. Kortet är poststämlat i Lindau Bodensee den 28 september 1919. Bodensee ombordstämpel är daterad den 27 september. Kortet är befordrat inrikes till Morschheim. Förlag EKA, nr 8022.

Privattaget vykort . Notering
på baksidan "Bodensee 1919"
Ej postgånget.

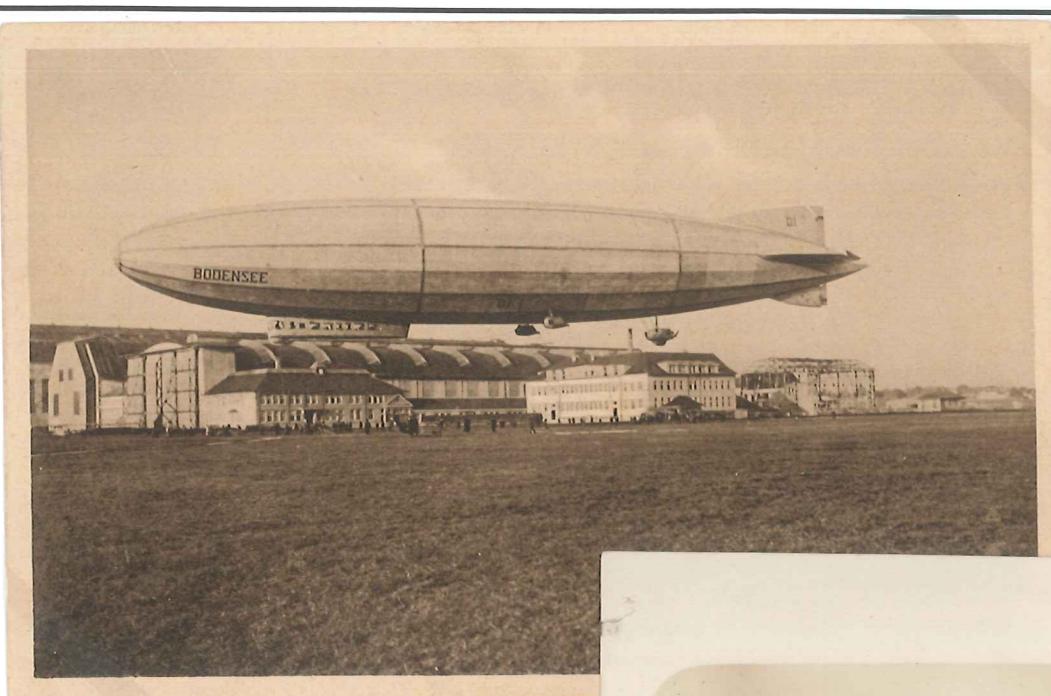

Privattaget vykort
av Bodensee .
Text på baksidan:
"Gärdet Stockholm
1919"
På kortets
framsida:
Bodensee
ombordstämpel
1- DEZ 1919.
EJ postgånget

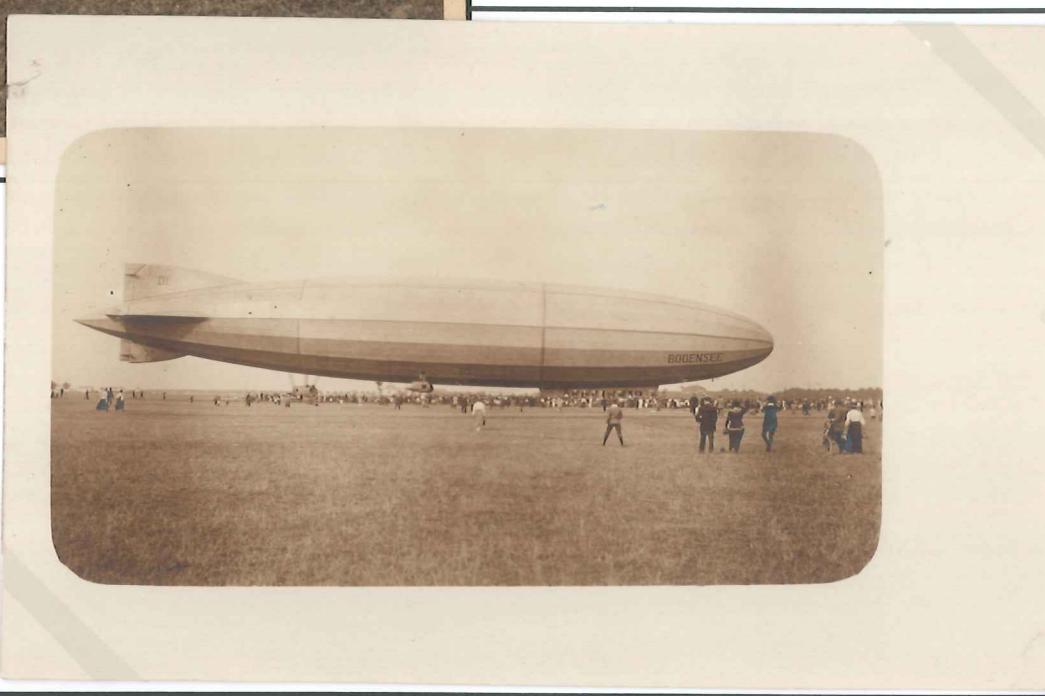

Frankerat vykort
50 pf. Post-
stämplat den
6 SEP 1919
med motiv från
Friedrichshafen.
Vykortet saknar
ombordstämpeln.

LUFTSKEPPET BODENSEE

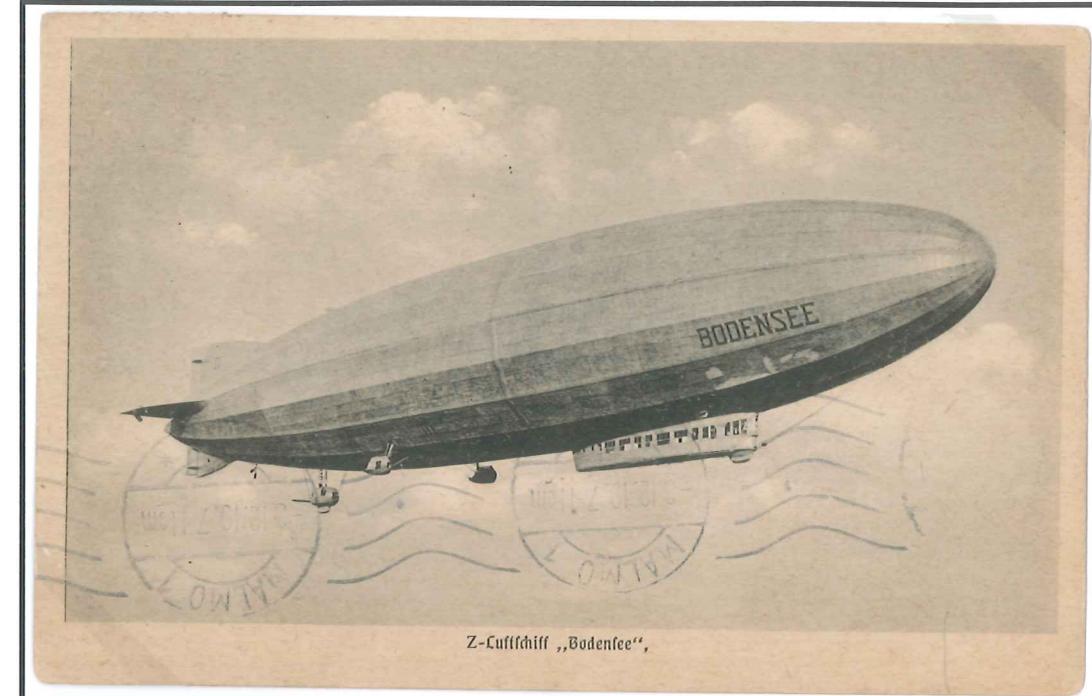

LZ120 Bodensee D1 första flygtur var den 20 augusti 1919 med kapten Bernard Lau. Den första passagerarturen var den 24 augusti med Hugo Eckener som befälhavare. Det gjordes 103 resor med totalt 2.379 passagerare på en stäcka av 31.850 mil. Marschfarten var 130 km/tim.

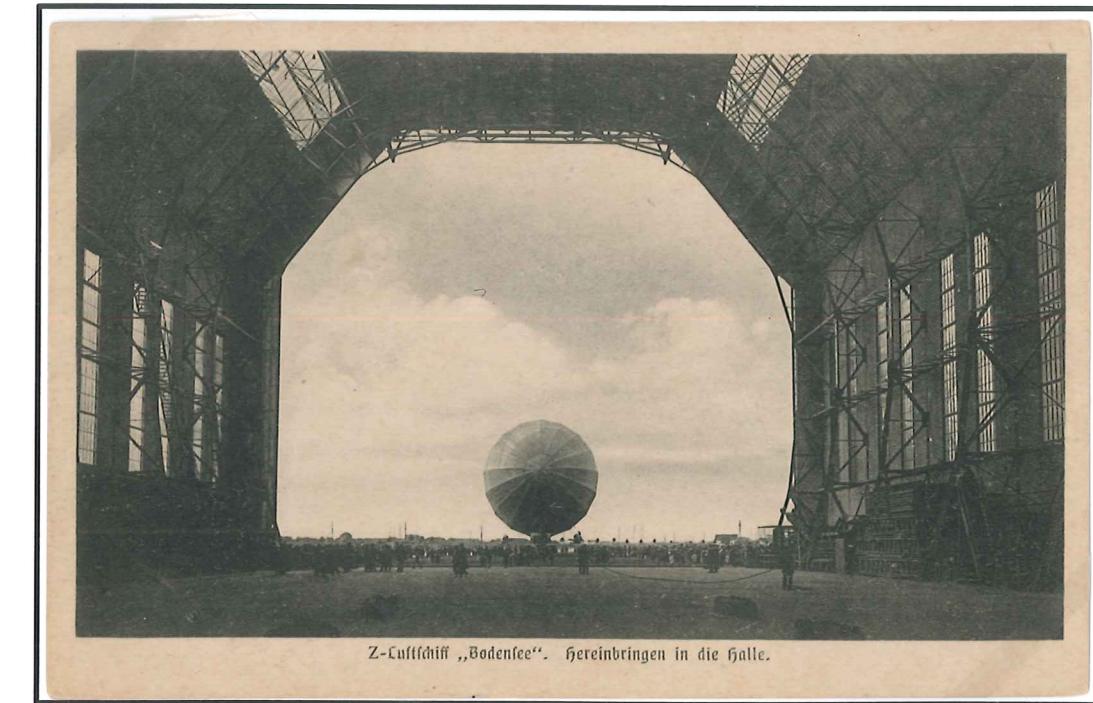
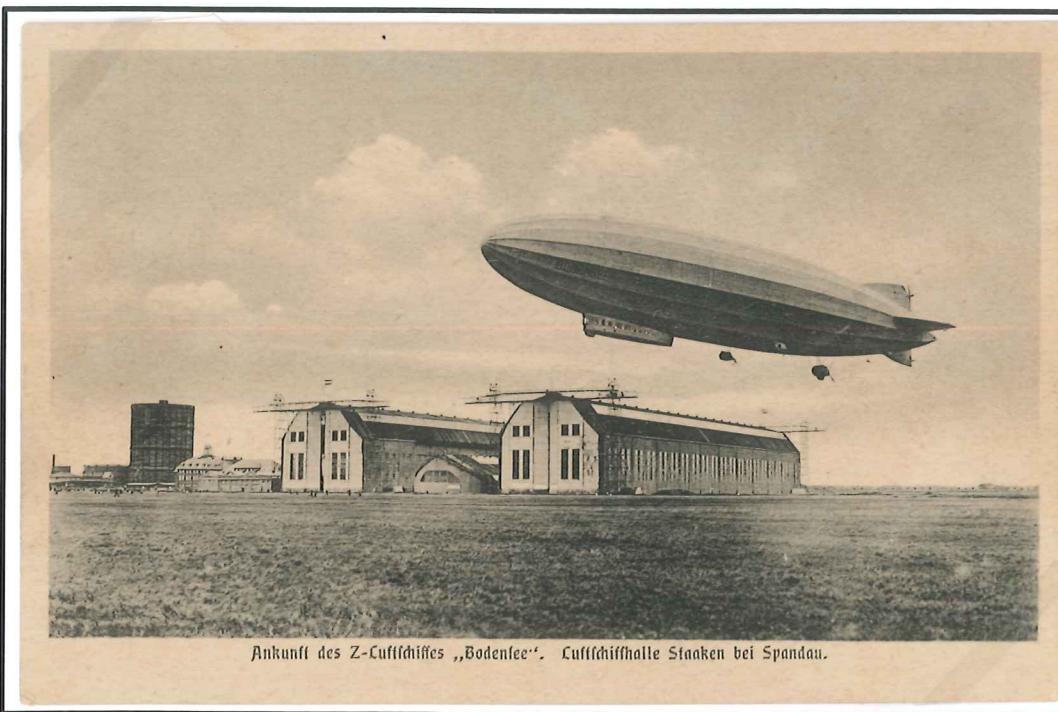
Ofrankrat vykort
med motiv från
"Luftschiffhafen",
Friedrichshafen.
Utgivet av:
F. Buchmüller

Ankunft des Z-Luftschiffes „Bodensee“. Luftschiffhalle Staaken bei Spandau.

Vykort av luftskeppet Bodensee i närbild. Kortet är poststämlat med porto 25 pf. i Friedrichshafen den 25 november 1919 samt Bodensee ombordstämplar samma dag. Adresserat till Malmö och ankomststämpel med Malmö maskinstämpel på kortets framsida.
Förlag Wilhelm Greve, Berlin SW 68

Privataget
vykort.
Ej postgånget

Vykort med
lutskeppet
Bodensee i
Zeppelinhallen,
Friedrichshafen.
Text på kortets
Baksida:
"Delag-hapag-
Lufftchiffline"

Vykortet saknar
ombordstämplar

LUFTSKEPPET BODENSEE

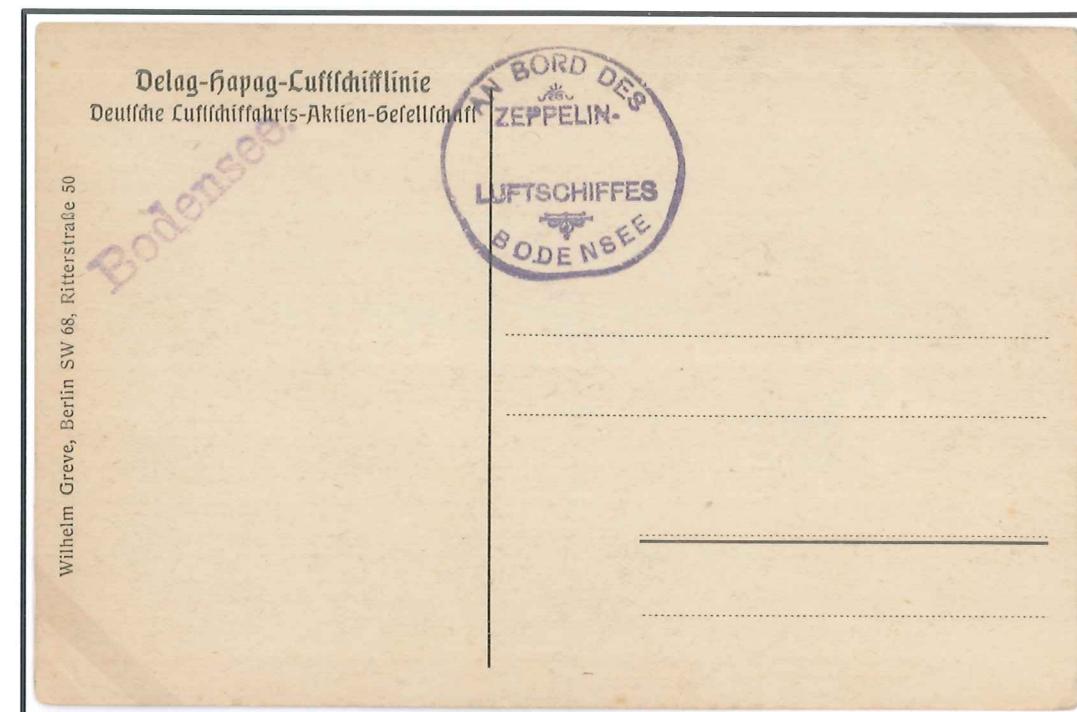

Ofrankrat vykort med interiör från ett luftskepp, troligen LZ13 Hansa. På kortets framsida står följande text:
"IN DER KABINE DES ZEPPELIN-LUFTSCHIFFES
PHOT. KÜHN, BADEN-B"

På adressidan är slagen en ombordstämpl:

"AN BORD DES ZEPPELIN-LUFTSCHIFFES BODENSEE
8- OKT. 1919"

Detta vykort såldes i samband med besöket i Stockholm 8/10
Utgivet av:
Verlag Gustav Eyb, Stuttgart.
No. 159

Vykort av luftskeppet Bodensee i närbild. Ombordstämpl utan datering och Bodensee rakstämpl. Kortet är troligen sålt efter år 1919.

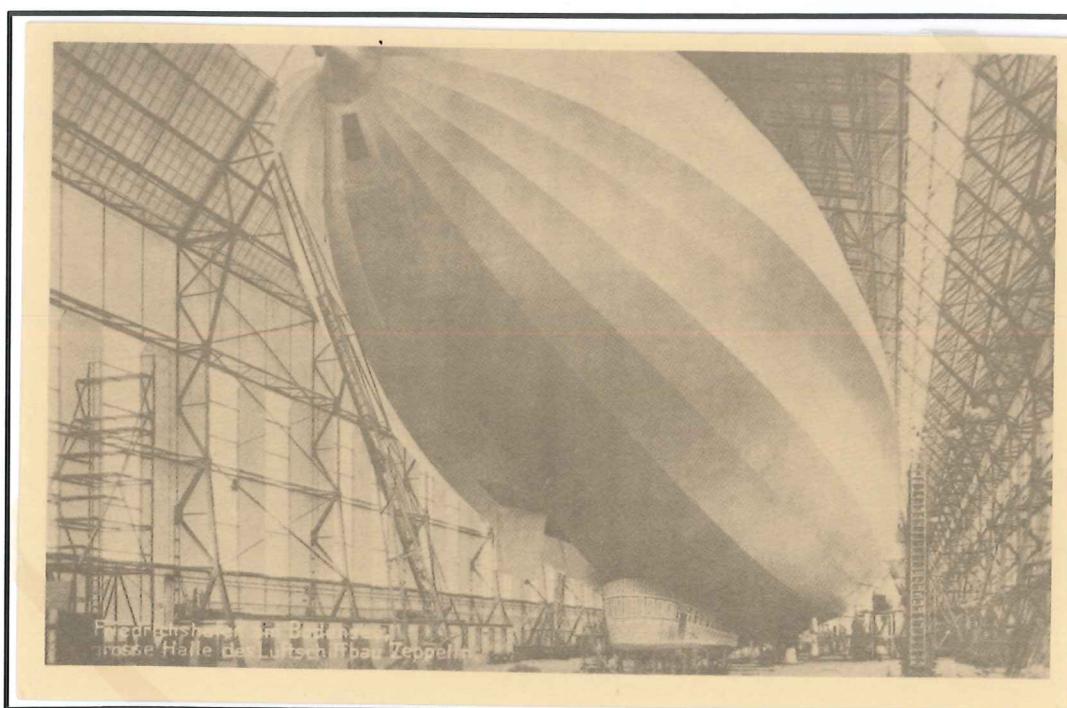
Förlag Wilhelm Greve,
Berlin SW 68

Kopia som är
förminskad
av ovan korts
vykortssida.

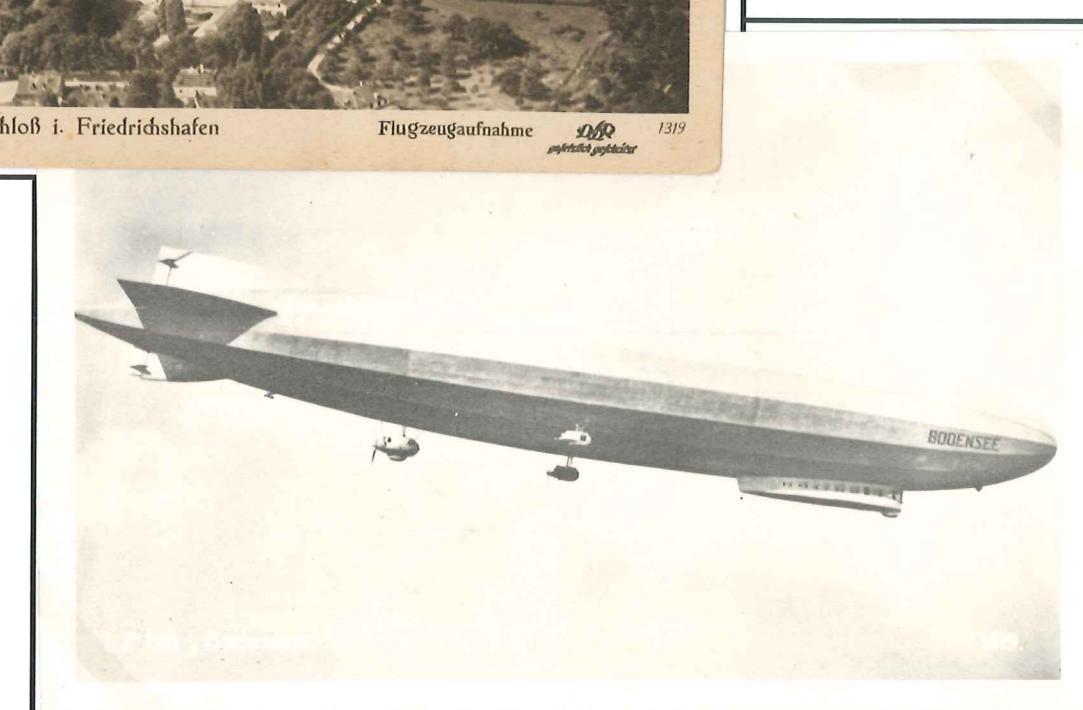

Ofrankrat vykort med
luftskeppet Bodensee över
slottet i Friedrichshafen.
Utgivet av:
Kunstverlag Wilh. Maul,
Ludwigshafen a. Rhein

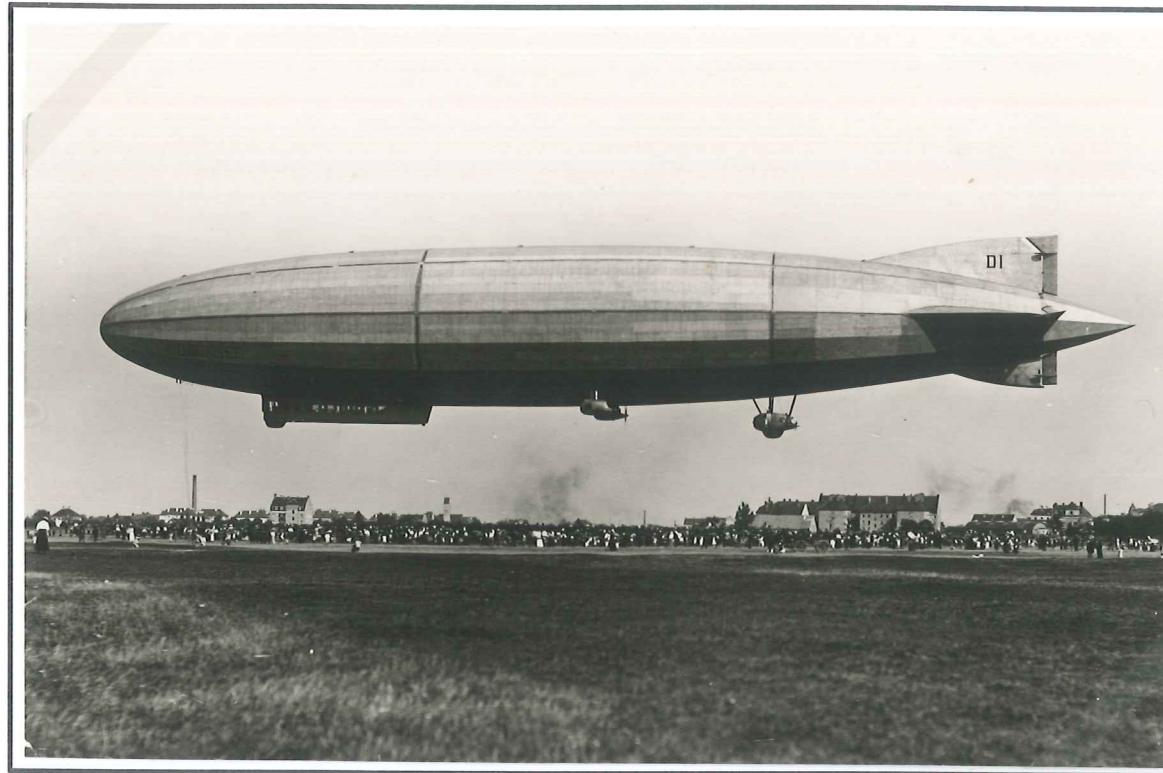
Vykort (Postkarte)
från den stora
Zeppelinhallen i
Friedrichshafen.

Saknar utgivartext

LZ120 Bodensee 1919
Ofrankrat vykort utgivet av:
Aufnahme u. Verlag: Graph.
Abteilung der Luftschiffbau-
Zeppelin G. m. b.H
Friedrichshafen

LUFTSKEPPET BODENSEE

Originalfoto av luftskeppet Bodensee 1919 med ett enormt stort publikhav.

Åkta foto från juli 1921.
På bildens baksida är skrivet en tysk
text som översatt till svenska lyder:

Det sista Zeppelinluftskeppet
"Bodensee" för leveranas till Italien
Juli 1921.

Nachkriegs-Luftschiffe: Umbau der „Bodensee“

Ombyggnaden av luftskeppet Bodensee skedde efter kriget, år 1920-21 i Friedrichshafen.
Luftskeppet förlängdes bl a 10 meter. Kortet ingår en samlarserie på 265 kort.

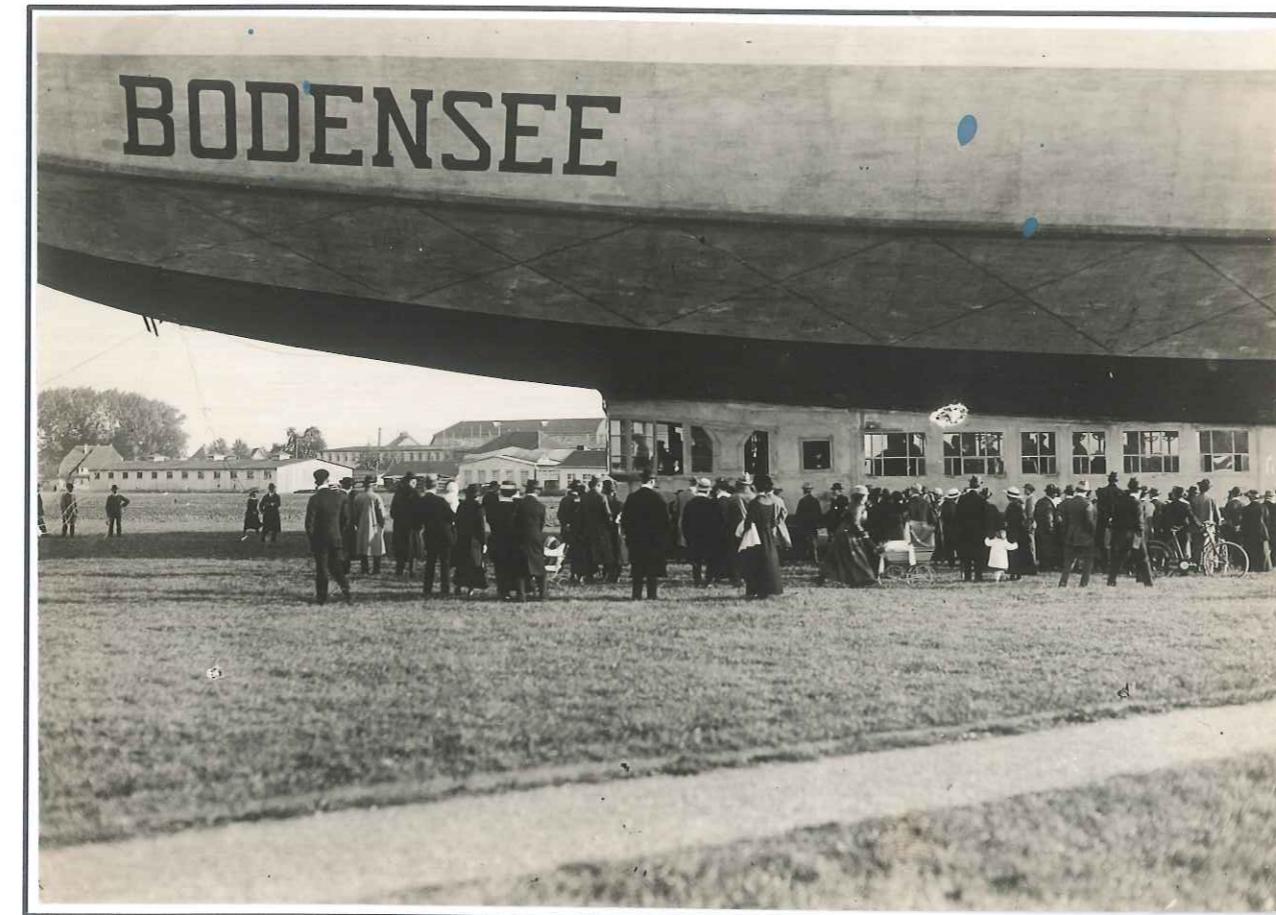
Äkta foto på luftskeppet Bodensee vid Friedrichshafen år 1919.

LUFTSKEPPET BODENSEE

LZ120 Bodensee hade en mycket kort tid som postförande luftskepp. Enligt den tyska katalogen "ZEPPELIN POST KATALOG", utgiven 1995 framgår att trafik med passagerare och post varade mellan 24/8 till den 5/12 1919. Redan i slutet av 1919 förbjöds tyckarna att trafikera luftrummet med Zeppelinare för passagerartrafik. Post medfördes på samtliga turer. Rutten var mellan Friedrichshafen och Staaken Berlin, vissa turer gick via München.

En provtur gjordes till Stockholm den 8 oktober. Turen till Stockholm startade från Berlin 05.11 och luftskeppet landade i Stockholm 12.30 för att starta 13.55 och nå Berlin 23.25 samma dag.

I Juli 1921 överlämnades luftskeppet i ombyggt skick till italienska marinens krigskadestånd. I samband med denna händelse fick luftskeppet namnet ESPERIA.

Landningsplatsen Friedrichshafen 1919 Foto: KARL BEUERLE Obering. VDI FRANKFURT A.M. PAUL EHRLICHSTR. 53.

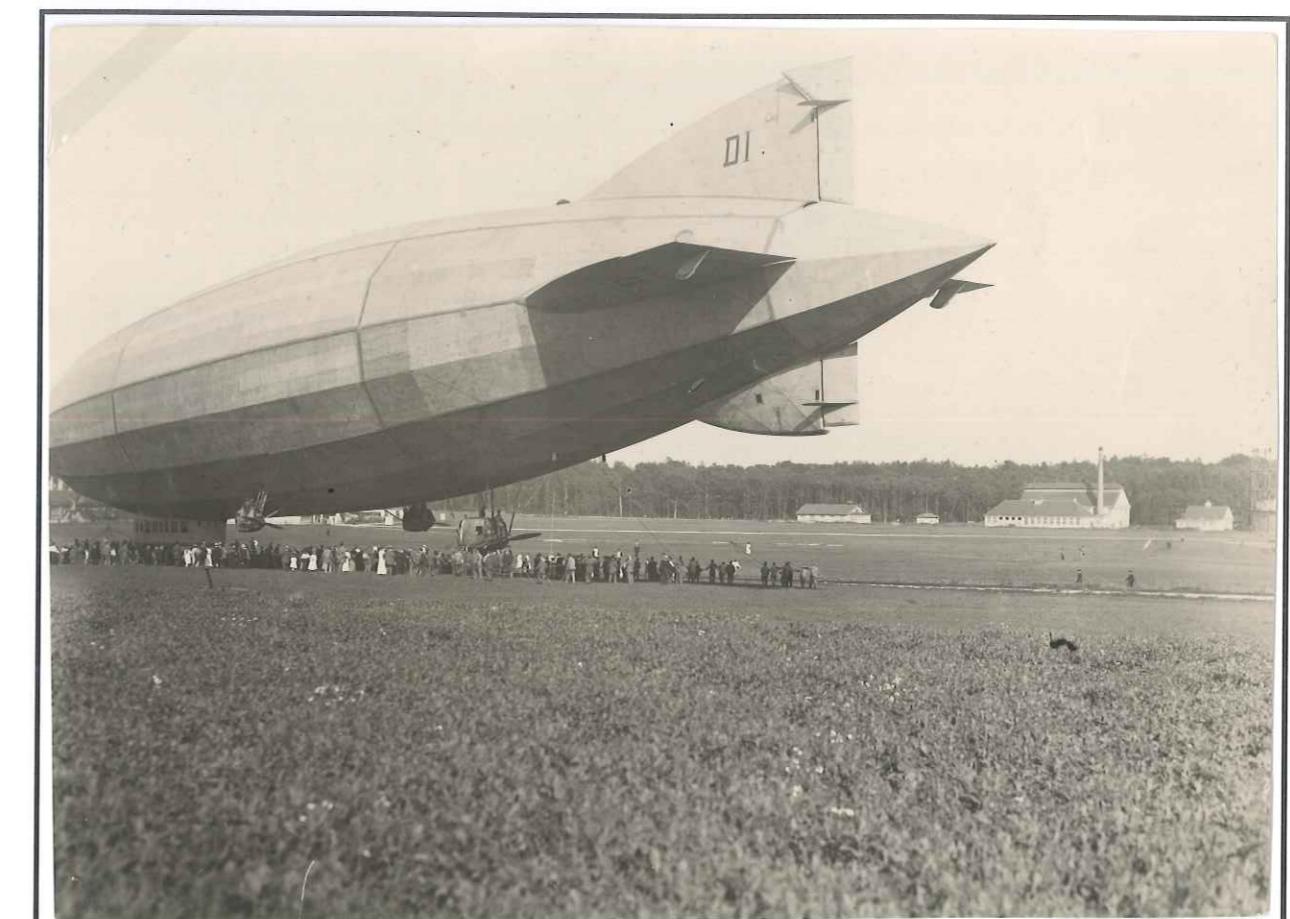

Kortets text översatt till svenska:
Hälsningar från luften till minnet av den första luftskeppstransporten med en Zeppelinare.
Senioren i familjen.
Ludwig
31/8 19
11.00 fm. Hälsningar Sylvie

Die letzte Fahrt der „Bodensee“
von Friedrichshafen ü.d. Alpen nach Rom woselbst
Sie an Italien abgeliefert werden wird.

Foto. Sista resan från Friedrichshafen. Bodensee lämnar Tyskland för att gå över Aplerna till Rom, Italien.

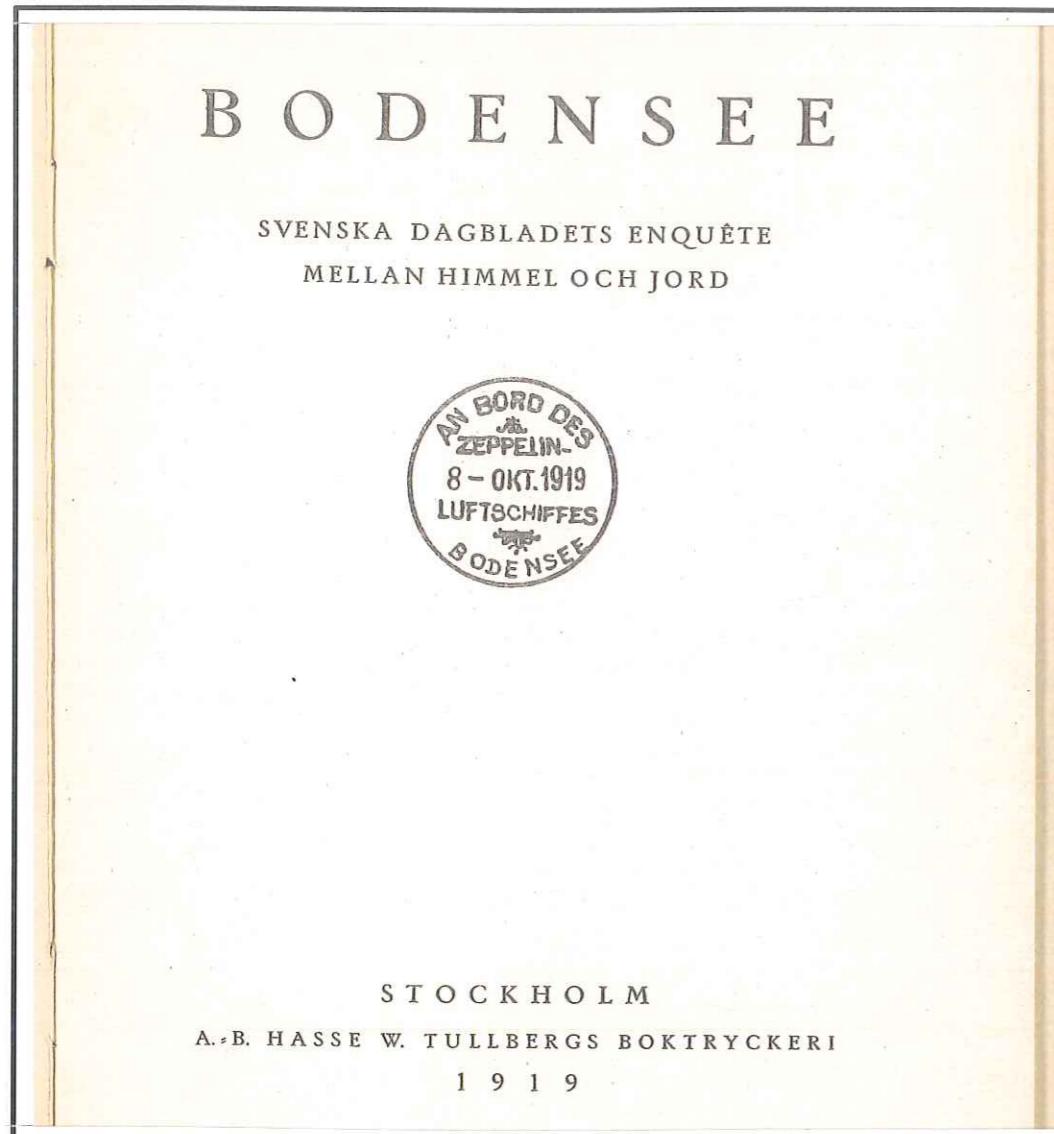

Luftskeppet Bodense sedd bakifrån år 1919.
Foto: KARL BEUERLE Obering. VDI FRANKFURT A.M. PAUL EHRLICHSTR. 53.

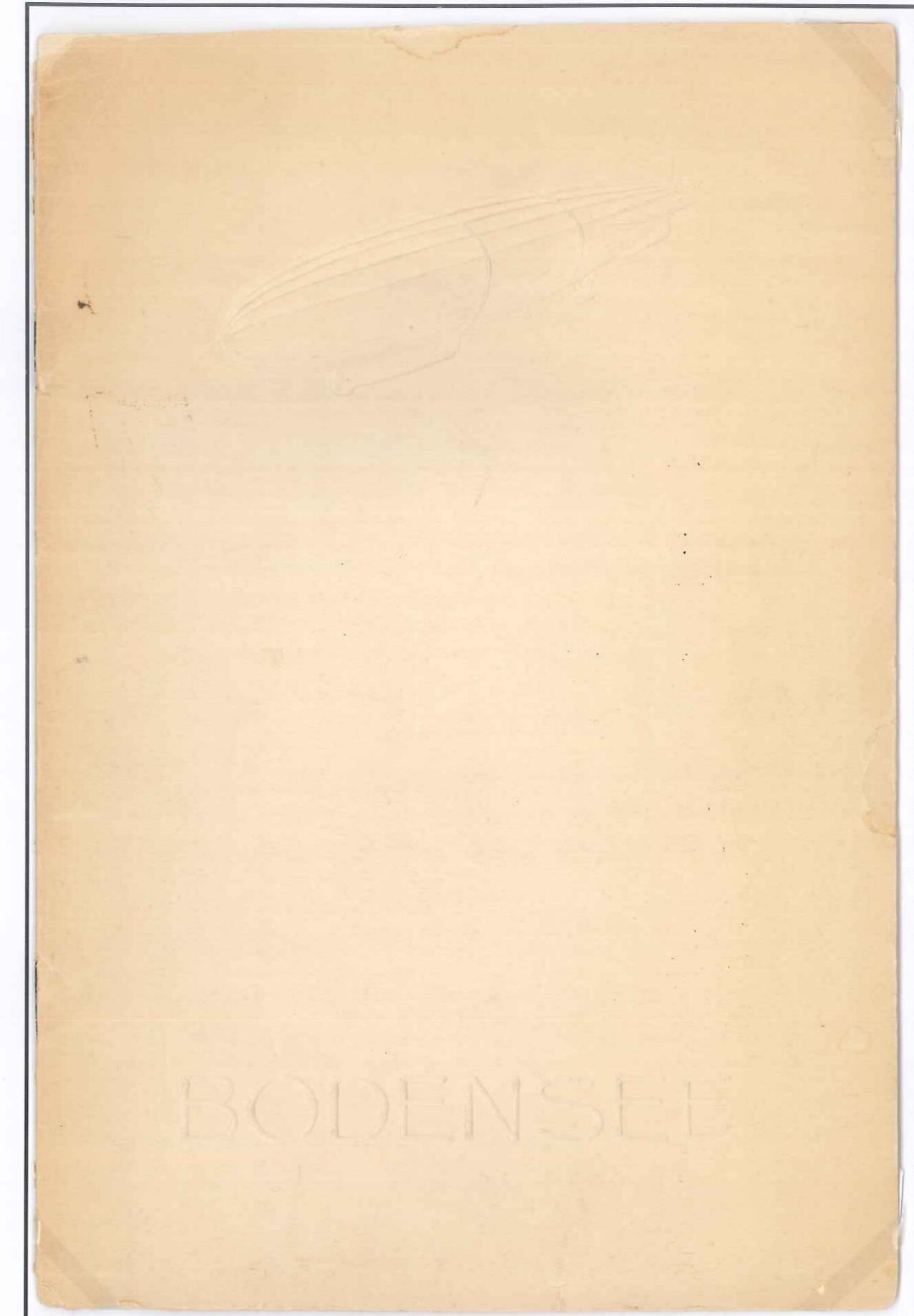
LUFTSKEPPET BODENSEE

PRIVATTAGET
FOTO PÅ
LUFTSKEPPET
LZ-120

Kopia på första sidan ur nämnda folder som innehåller 16 sidor. Varje passagerare har skrivet om sin upplevelse av resan mellan Berlin – Stockholm – Berlin. Det var 22 st passagerare och ett 20-tal i besättningen. Även besättningspersonal har skrivit en del.

Bodensee. Passagerarlista med omslag i blindtryck utgiven av Svenska Dagbladet i samband med luftskeppets besök i Stockholm den 8 oktober 1919. Upplaga 25-30 ex. Ovanlig publikation 2-3 kända.

LUFTSKEPPET BODENSEE

4

BODENSEE

Bodensees färd Berlin—Stockholm—Berlin, tillkommen i samarbete mellan det tyska luftrederiet och Svenska Lufttrafikbolaget, är en prestation som förskaffat sig en given plats i lufttrafikens unga historia. Onsdagen den 8 oktober 1919 kl. 5,30 f. m. startade Bodensee från Staaken invid Berlin och precis på slaget 1 tog luftskeppet mark på Ladugårdsgärde i Stockholm. Efter endast 55 minuters uppehåll återfärdens och kl. 11,15 e. m. skedde landningen i Staaken. Storm och regn gjorde den sista delen av resan mindre behaglig än den första var, men luftskeppet visade sig fullt kapabelt att även under ogynnsamma väderleksförhållanden fylla sin uppgift. 22 passagerare medföljde luftskeppet och besättningen utgjordes av ett 20-tal man. Passagerarlistan från Berlin till Stockholm upptog följande namn:

Direktör Axel L. Wenner-Gren, Stockholm.
Grosshandl. Hermann Facklam, Stockholm.
Redaktör Harald Hansen, Berlin.
Direktör Carl Winquist, Berlin.
Direktör Ivar Carlson, Stockholm.
Direktör Franz Jurke, Stockholm.
Fru Ingrid Lilienberg, Göteborg.
Godsägare H. Lundberg, Stockholm.
Redaktör Oscar Söderlund, Stockholm.
Direktör Oscar Widner, Malmö.

5

BODENSEE

Konsul Rudolf Ahlsell, Stockholm.
Överingenjör Filip Fredén, Munkfors.
Fänrik Einar Josephson, Stockholm.
Civilingenjör Gösta Lindman, Stockholm.
Löjtnant Eddy Björkman, Stockholm.
Grosshandl. Erik Asp, Stockholm.
Maskiningjör K. A. Pallin, Hagfors.
Direktör Nils Barrén, Saltsjöbaden.
Direktör Carl Reuterswärd, Stockholm.
Civilingenjör A. D. Ellgar, Stockholm.
Direktör Josef Berghoff, Stockholm.
Mr J. Varges, Amerika.

Ombord på luftskeppet framställdes Svenska Dagbladets medföljande medarbetare vid passerandet av Kalmar kl. 9,45 f. m. en hektograferad Bodenseeupplaga av Svenska Dagbladet — för första gången i världen, så vitt vi veta, som en tidning utgivits i luften. Att den mottogs med största förtjusning av passagerarna behöver väl icke sägas.

Under hela färdens från Berlin till Stockholm stod Svenska Dagbladet genom sina medarbetare på luftskeppet och vid radiostationen i Vaxholm i trådlös förbindelse med Bodensee och på omkring 14 mils avstånd från Vaxholm öppnades på tidningens initiativ den första trådlösa telefonförbindelsen i vårt land mellan ett luftskepp i full gång och en fast station. Försöken avlöpte synnerligen gynnsamt — både svenska och tyska experter ha sedanmera förklarat att de resultat som uppnåddes måste betraktas som storartade.

På återfärdens till Berlin medförde Bodensee en upplaga av Svenska Dagbladet — det var första gången en Stockholmstidning

kunnat läsas i den tyska huvudstaden samma dag tidningen tryckts.

När Bodensee på resan till Stockholm passerade Utlängan och sålunda kommit in på svenskt territorium utdelade Svenska Dagbladets medföljande medarbetare till passagerarna och befälet ombord följande inbjudan till en enquête:

SVENSKA DAGBLADET STOCKHOLM

anordnar härmed en liten enquête

MELLAN HIMMEL OCH JORD
och anhåller hos deltagarna i Bodensee's första tur till utlandet om några ord rörande intrycken under resan. Enqueten publiceras i morgon i Svenska Dagbladet och sammansättes därpå i ett särskilt häfte, hvilket som minns af färdens kommer att tillställas deltagarna. Exemplaren numeras, varför plattnumret benäget

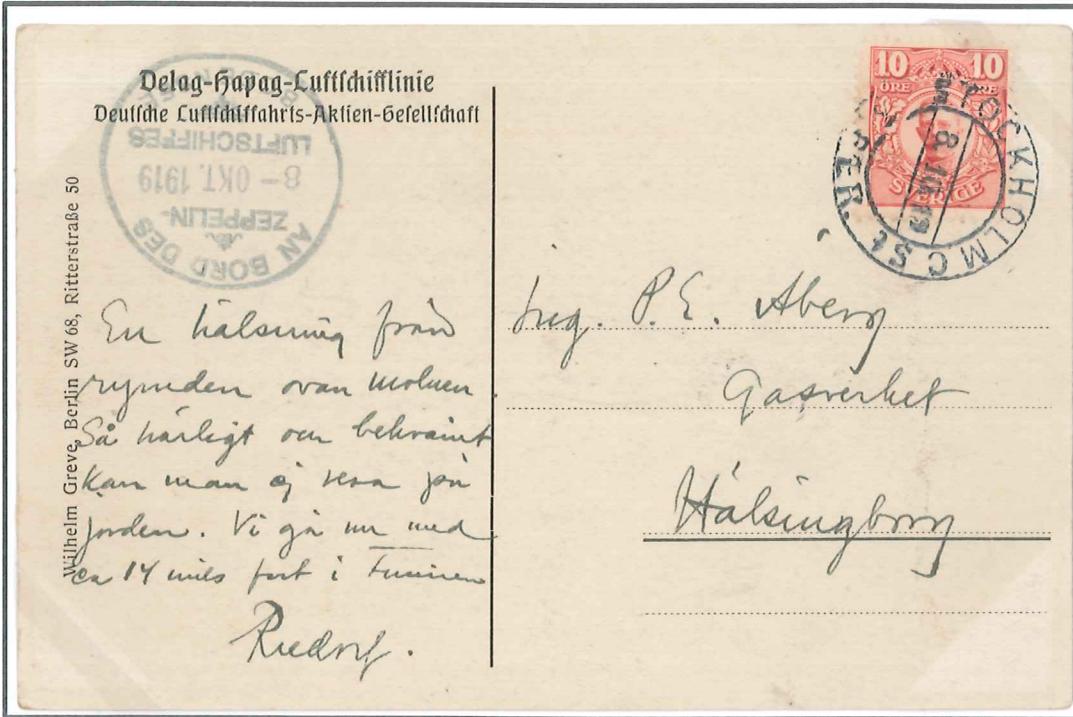
veranstaltet hiermit eine kleine Rundfrage
ZWISCHEN HIMMEL UND ERDE
und bittet die Teilnehmer an der ersten Auslandsfahrt des „Bodensees“ um einige Worte über ihren Eindruck auf dem Lande. Die Rundfrage wird morgen in Svenska Dagbladet veröffentlicht und sodann in einem Sonderheft zusammenge stellt, welches zur Erinnerung an die Fahrt den Teilnehmern zugestellt werden wird. Zwecks Nummerierung der Exemplare bitte man um Angabe der Plattnummer.

Det dröjde inte lång stund förrän alla voro i färd med att nedskriva sina intryck och innan luftskeppet tog mark på Ladugårdsgärde voro alla enquêtesvaren på ett par undantag när, ayleverade. De ha här samlats i en liten publikation, vilken sannolikt med tiden kommer att få ett betydande arkivariskt värde och som vi hoppas framför allt skall bli ett kärt minne för deltagarna i Bodensees första oförgätiliga färd till Sverige.

SVENSKA DAGBLADETS REDAKTION.

Kopior på de tre första bladen i föregående sidas folder, som bland annat upptar passagerarlistan. Utgiven av Svenska Dagbladet.

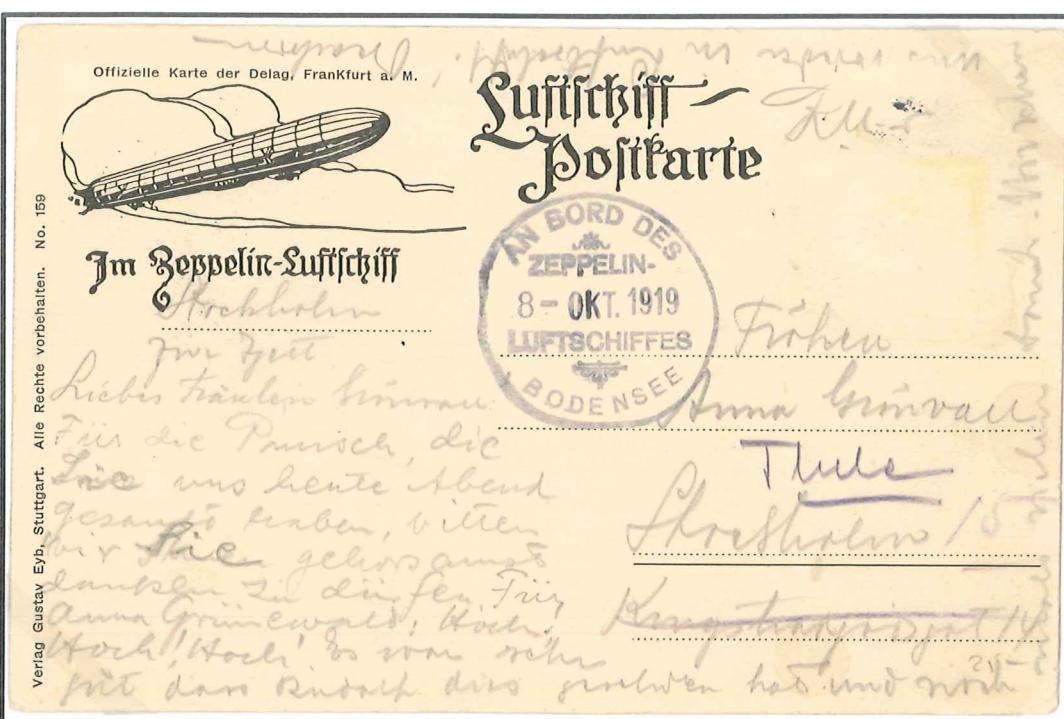
LUFTSKEPPET BODENSEE

"En hälsning från rymden " Vykort poststämplat Stockholm i samband med Sverigebesöket den 8 oktober 1919. Kortet har skrivits ombord på Bodensee under resan från Berlin till Stockholm. Både ombordstämpeln och Stockholmsstämpeln har samma datering d.v.s. den 8 oktober 1919.

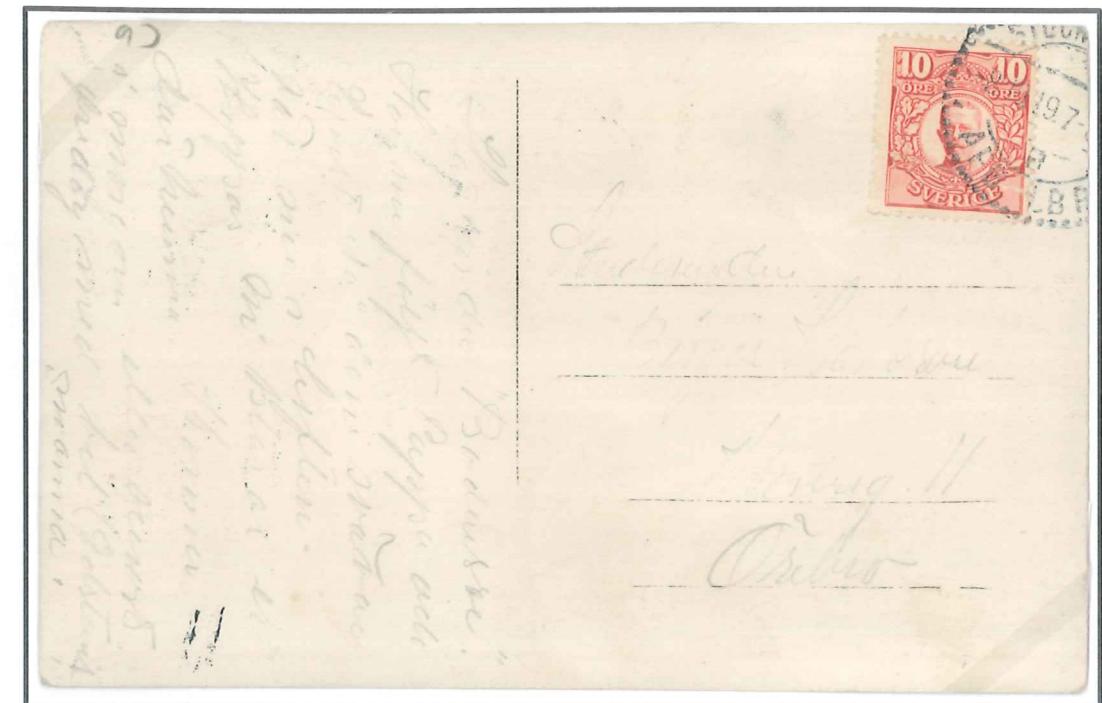
Privattaget kort med adresslinjer. Handskriven text på kortets framtida: "Tyska luftskeppet Bodensee, Ramnavik (vid Hägersten) den 8 okt. 1919."

Plundrat vykort med ombordstämplar: 8 OKT 1919. Skrivet ombord på luftskeppet Bodensee på tyska. Texten på svenska lyder: **Kära fröken Grönval!** För punchen som ni har sätta oss i kväll, ber vi att tacka (ödmjukast) hjärtligt och för Anna Grönval! Hurra Hurra! Det var jättebra att Rolf skrev detta, och tack en gång. Vi ses igen i luftskeppet.

Äkta foto. Text på fotots baksida "Bodensee 1919"

" svävar jag nu i luften " Poststämplat Stockholm i samband med Sverigebesöket på Gärdet, Stockholm den 8 oktober 1919. Kortet saknar ombordstämpel och är skrivet ombord på Bodensee med adressat i Örebro.

Vykort som var med ombord luftskeppet Bodensee mellan Berlin och Stockholm och troligen sålts i samband med att luftskeppet befann sig i Stockholm. På kortet har åsatts en ombordstämpel, daterad den 8 oktober 1919. Dock har kortet skickats från Sverige först den 20 oktober 1919 med maskinstämpel Stockholm. Adresserat till Friedrichshafen, Tyskland.

LUFTSKEPPET BODENSEE

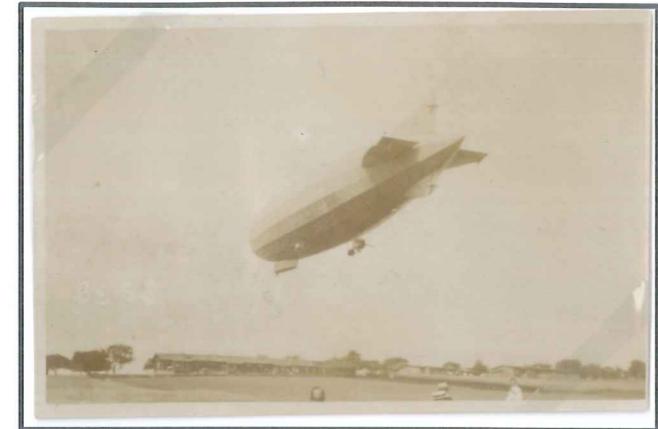
Detta blad har fem små foton på luftskeppet Bodensee från 1919. Det framgår inte från vilken plats korten är tagna. Stockholm den 8 oktober ?

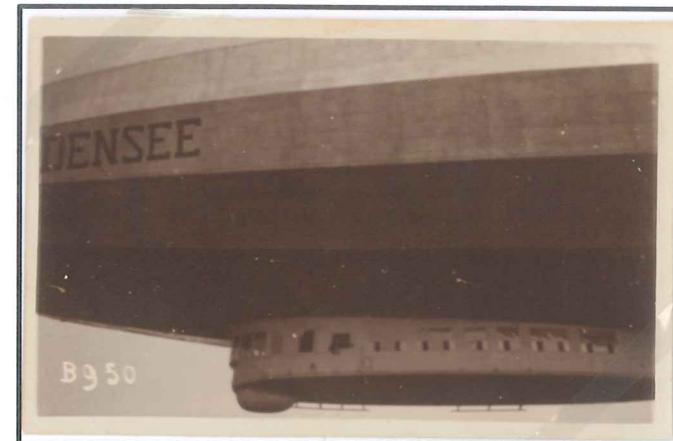
Vykort med luftskeppet Bodensee i Zeppelin-hallen i Friedrichshafen.. Stämplat Friedrichshafen den 9 OKT. 1919 med en ombordstämplar samma dag. Det var dagen efter Stockholmsbesöket

Frankerat med 15 pf. till Hamburg

Anm. Det var bara vykorten som fick en ombordstämplar

Luftskeppet Bodensee på väg att landa på Ladugårdsgärdet i Stockholm den 8 oktober ?

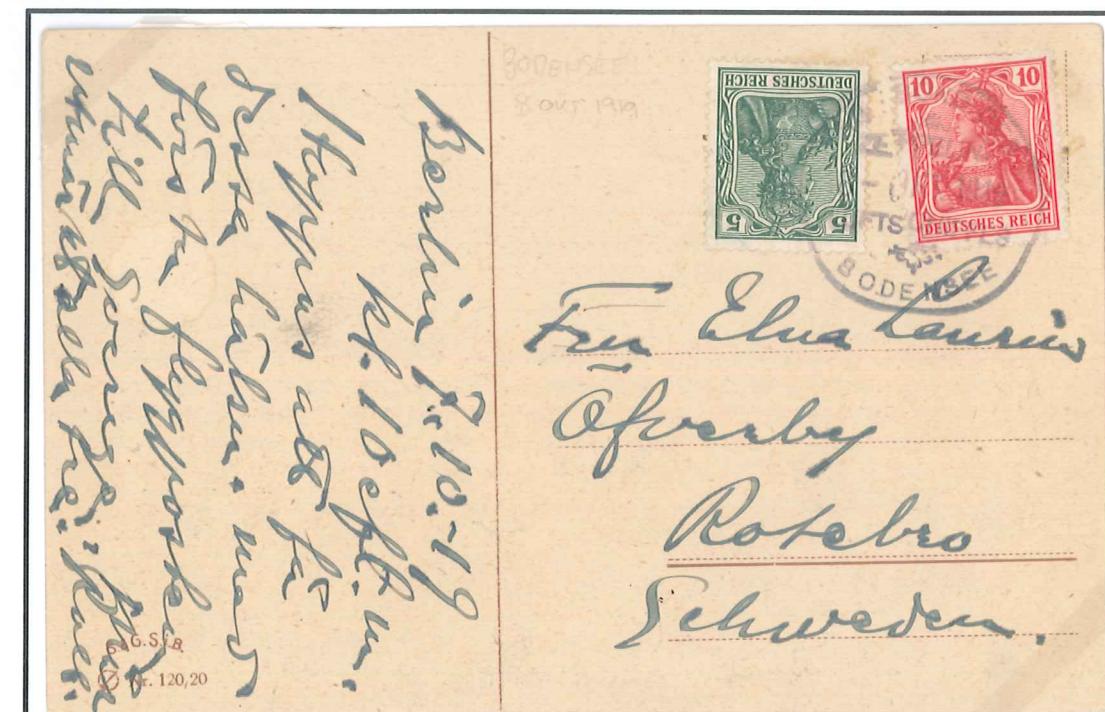
Bodensee med passagerargondolen som tog 20 passagerare

Ombordstämplar:
8 OKT 1919.
Poststämplat i Berlin
11.10.1919

Kortet som är något beskuret i överkanten är skrivit ombord på svenska och är adresserat till Örebro.

Efter en glad dag med två trevliga greker (manliga) hjärtliga hälsningar Pelle

Vykort med motiv från Berlin. De tyska frimärkena är stämplade med Bodensee:s ombordstämplar den 8 oktober. Kortet är skrivet ombord på Bodensee.

Kortet är skickat till: Eva Laurin, Överby, Rotebro, Schweden.

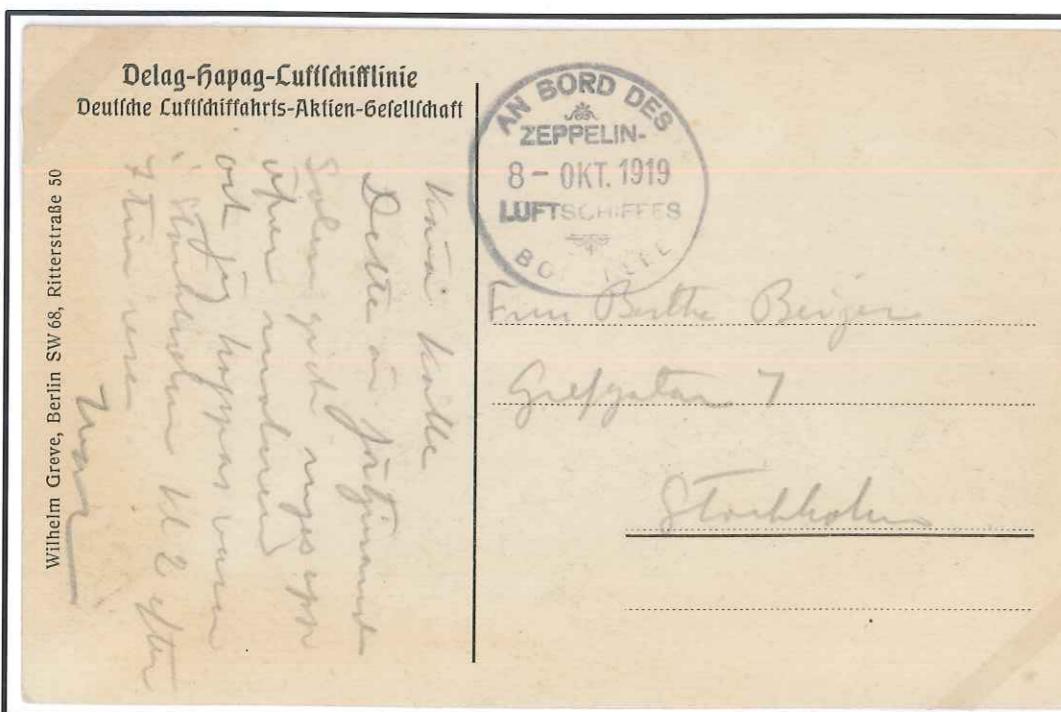
Text på kortet: Berlin 7.10.1919 kl 10 eft.m. Hoppas att få dessa hälsn. med första flygposten till Sverige. Mår utmärkt alla tre. Rolf

LUFTSKEPPET BODENSEE

Affärskort beförat med Bodensees Sverigebesök den 8 oktober 1919. Frankerat med 20 pfennig. Gällande porto skulle vara 30 pfennig. Lösenbelagt den 10 oktober Stockholm med 12 öre. På brevets baksidan ankomststämplar Stockholm den 10 oktober.
OBS! Alla försändelser åsattes med grön ankomststämpel Bodensee 8 okt 1919.

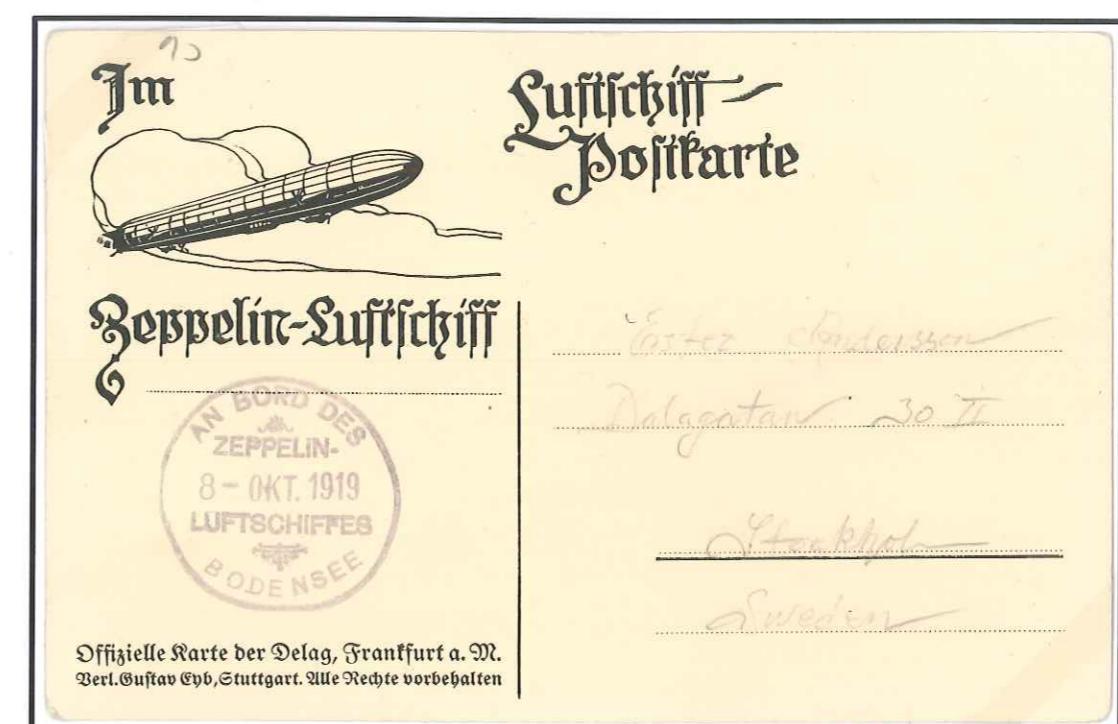
Kopia av nedan-
stående korts
baksida.

Ofrankrat vykort
beförat med
Sverigetur den
8 oktober 1919

Adresserat till:
Fru Bertha Beijer
Grefgatan 7
Stockholm

Text på kortet:
Kära Ville
Detta är förtjusande
Solen gick nyss upp
öfver molnen
och jag hoppas vara
i Stockholm kl 2 efter
7 tim resa
Zvan

Ofrankrat
vykort skrivet
ombord på
luftskeppet
Bodensee den 8
oktober 1919.

Adresserat till:
Ester Andersson
Dalagatan 30 II
Stockholm

LUFTSKEPPET BODENSEE

Två bruksbrev från Berlin, stämplade den 6 oktober till Stockholm.

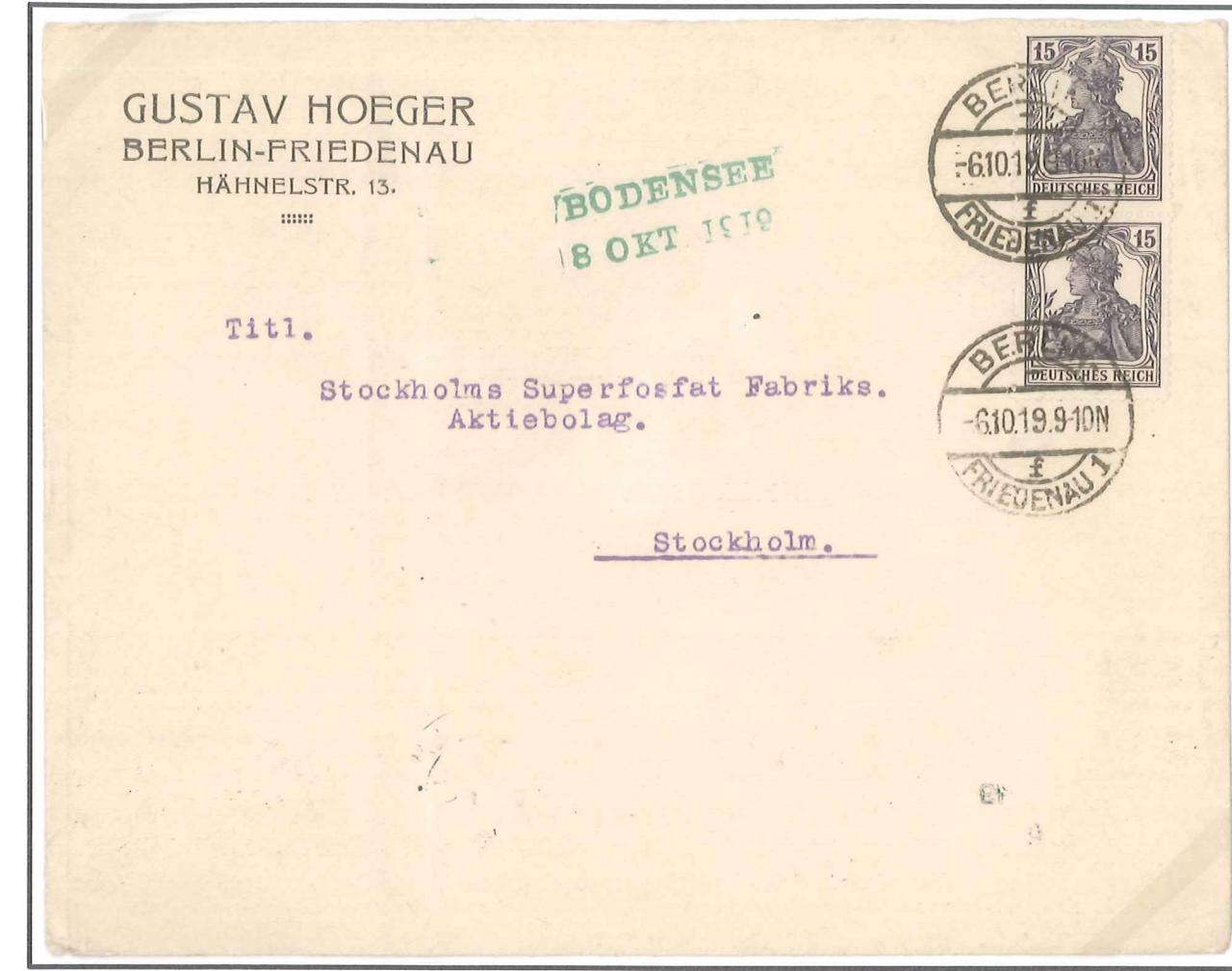
Korrekt porto 30 pf. i lägsta viktklassen.

Ankomststämplade på brevens baksidor den 8 oktober 1919.

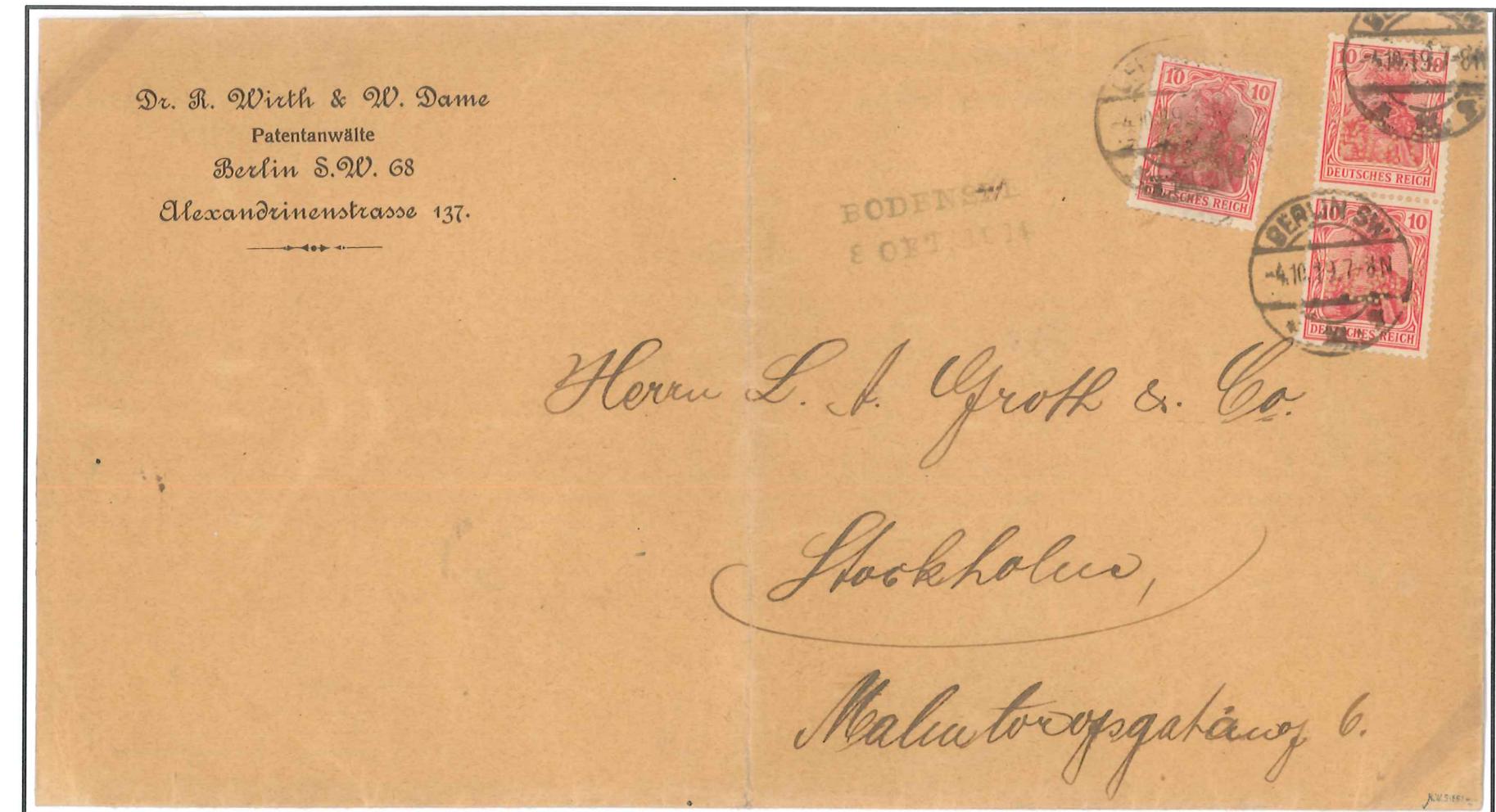
Brev med 30 pf. skyddsferf. tyska frimärken.

Berlin till Stockholm

Visas nertill till höger

Dessa brev samt breven på föregående sida har postbefodrats med luftskeppet LZ120 Bodensee den 8 oktober 1919 till Stockholm från Tyskland. Detta var den andra gången som Svenskt luftrum fick besök av ett luftskepp och första gången ett sådant landade. Det var också enda tillfället som reguljär post befodrades till och från Sverige. All post stämplades vid ankomsten till Stockholm med en tvåradig grön stämpel "BODENSEE 8 OKT 1919". Returposten stämplades med ombordstämpeln

LUFTSKEPPET BODENSEE

Underfrankerat brev med handskriven lösenanteckning (T) i brevets övre vänstra kant. I kuvertets nedre del syns spår av en lösenetikett eller frimärke. Strax före detta datum skedde en portohöjning från 20 pf. till 30 pf. för den lägsta viktklassen. Ett flertal försändelser har lösenbelagts i samband med luftskeppets resa till Stockholm.

Denna försändelsen är skickad från Berlin till Stockholm i samband med Sveriges besök den 8 oktober 1919. Stämplat Berlin den 5 oktober och ankomststämplat Stockholm den 10 oktober.

Bruksbrev från Berlin den 6 oktober till Stockholm med korrekt frankering 30 pf.

Lösenbelagd brev från Berlin den 5 oktober med ankomststämpel Stockholm den 9 oktober

LUFTSKEPPET BODENSEE

REK-brevet är poststämplat i Stockach och skickat från Friedrichshafen den 21 november 1919 och var avsett för befordran med LZ120 Bodensee från Friedrichshafen till Berlin. Luftskeppet Bodensee låg för reparation två dagar i Friedrichshafen. Försändelsen har i stället sänts med järnväg eller ev. som flygpost, då det inte var någon transport med Bodensee till Berlin förrän den 23 november. Denna temporära stämpel på fyra rader är normalt i röd färg, men förekommer även blå och stämpel användes på försändelser som skulle ha befordrats med luftskeppet Bodensee under dessa två dagar. Stämpeln var alltså bara i bruk under två dagar, den 21-22 november 1919.

Kort skrivet på svenska till Sverige. Av brevets vackra skrift framgår att skrivbenten har åkt med Bodensee över Berlin och Postdam. Detta kanske skedde den 16 september, då ombordstämpeln är daterad då.

Kortet är poststämplat den 7 oktober i Berlin och har med största sannolikhet befordrats med luftskeppets Sverigetur den 8 oktober.

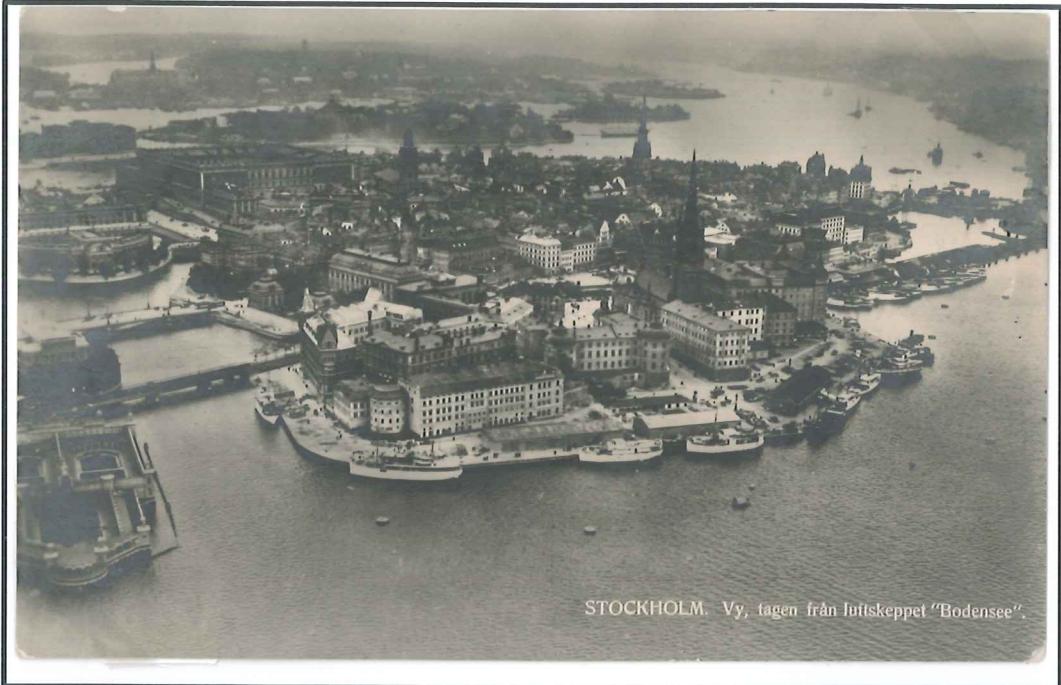

Brevframstycke från Berlin till Stockholm i samband med Sverigesökten den 8 oktober 1919. Stämplat Berlin den 6 oktober. Med två vackra gröna Bodensee-stämplar.

Kort skrivet på svenska till Sverige. Befordrat mellan Friedrichshafen och Berlin med Bodensee. Den 18 september är omborsstämpeln slagen och stämplat i Berlin 20/9 1919.

LUFTSKEPPET BODENSEE

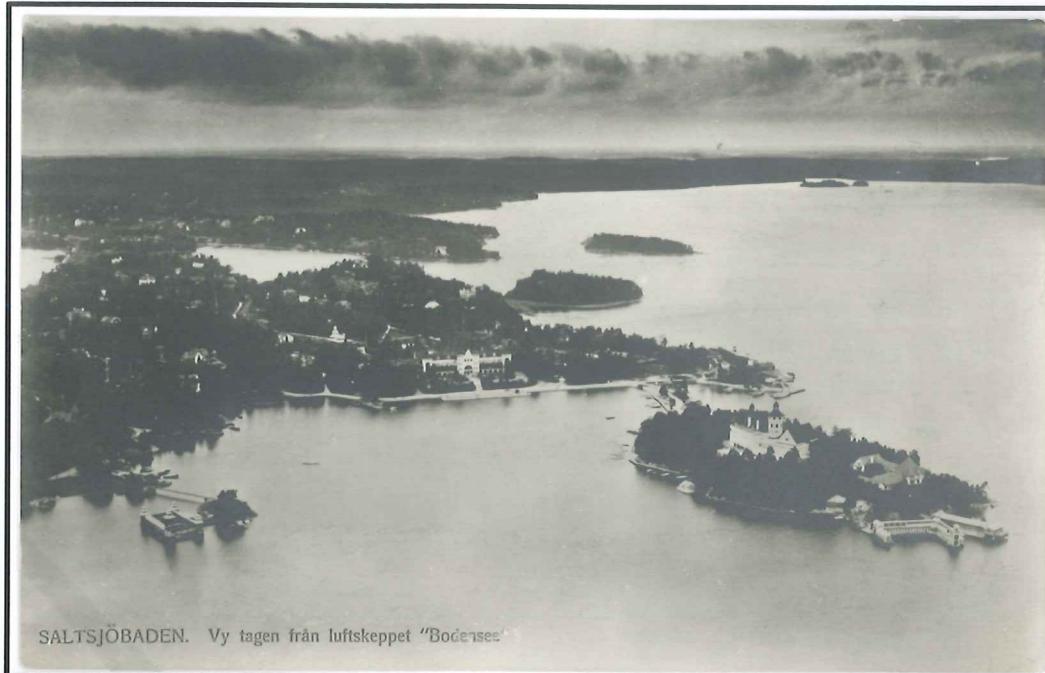

STOCKHOLM
Vy tagen från
luftskeppet
"Bodensee"
Frankerat
1921-03-04

STOCKHOLM
Stadion
Vy tagen från
luftskeppet
"Bodensee"
Ofrankrat

Fem vykort utgivna efter
luftskeppet Bodensee:s besök i
Sverige den 8 /10 1919. Korten
från Stockhom och Saltsjöbaden
är utgivna av Nordisk Konst.
Korten från Kalmar är utgivna av
Hjalmar Appeltoffts Bokhandel.

SALTSJÖBADEN
Vy tagen från
luftskeppet
"Bodensee"
Ofrankrat

Reproduktion efter
fotografi, taget från
luftskeppet
"Bodensee" vid
passerandet över
Kalmar 1919
Ofrankrat

Dito
reproduktion
Ofrankrat

LUFTSKEPPET BODENSEE

Stockholm
Norrbro och
Gustav Adolfs torg

Stockholm
Strandvägen

Fem vykort utgivna av
Axel Eliasson Konstförlag.
Luftskeppet Bodensee är
inritat på vykorten.
Tidigaste avstämpling
1920.

Stockholm
Skeppsbron och
Kornhamnstorg

Stockholm
S:t Eriksbron

Stockholm
Odenplan med
Gustaf Vasakyrkan

LUFTSKEPPET BODENSEE

Inrikesbrev 50 pf. stämplat i Friedrichshafen den 18 nov. 1919. Not. Pr. Flygpost & Luftskepp Bodensee

Försändelse från Berlin till Zurich, Schweiz. Berlin luftpost 1919-11-28. Handskriven notering om luftpost samt mörkblå stämpel "Per Luftschiff Bodensee". Censurremsa i brevets övre kant.

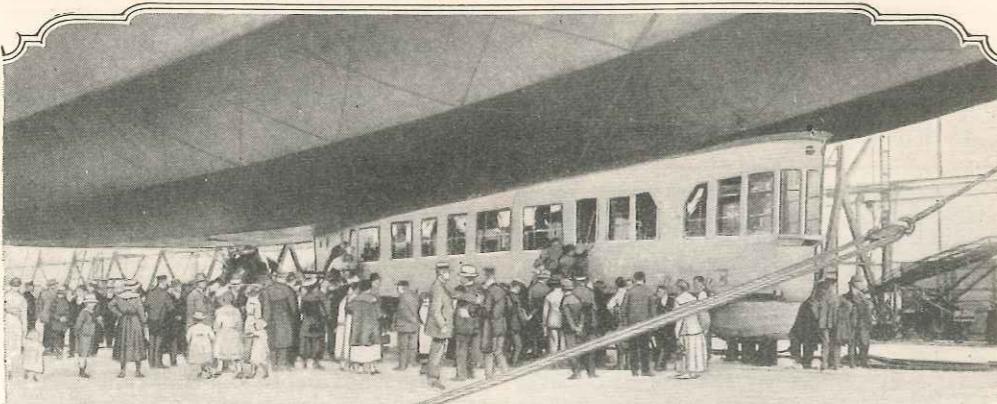
Inrikesbrev 100 pf. till Leipzig. Stämplat Konstanz den 27 februari 1920. 2-radig blå stpl "Bodensee"

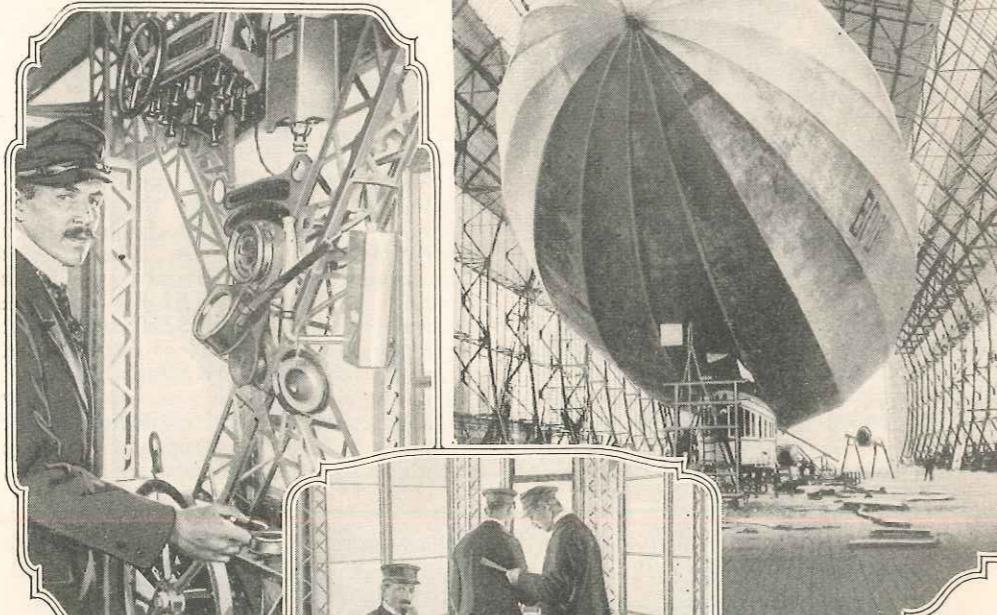
Inrikesbrev 80 pf. Luftpostetikett, stämpel "Durch Luftpost". Stämplat München den 7 maj 1921

LUFTSKEPPET BODENSEE

GERMANY ADDS AIR LINER TO COMMERCIAL FLEET

COPYRIGHT, INTERNATIONAL FILM SERVICE, INC.
The Hamburg-American Air Liner "Bodensee" Recently Carried 40 Passengers on Its Maiden Flight of 375 Miles from Friedrichshafen to Berlin. Hot Meals were Served during the Uneventful Six-Hour Journey

COPYRIGHT, INTERNATIONAL FILM SERVICE, INC.
One of the Crew Stands at the "Bodensee's" Elevator Controls, Located with the Other Navigating Apparatus in the Forward Part of the Passenger Cabin. It Is with the "Bodensee" and Similar Airships That Germany Plans to Establish Air Routes to Athens, Lisbon, and Eventually to New York City. This Last Service may be Inaugurated within a Year

COPYRIGHT, INTERNATIONAL FILM SERVICE, INC.
Officers of the "Bodensee" are Shown in the Chart Room during the Maiden Voyage to Berlin. Officers and Crew Have Their Quarters in the Internal Keel

COPYRIGHT, INTERNATIONAL FILM SERVICE, INC.
The Commercial Air Liner "Bodensee" is Here Shown in Its Hangar at Friedrichshafen. Though Only 325 Feet Long, the "Bodensee" Makes More than 60 Miles an Hour and Is the Last Word in Airship Construction. In Contrast to the Monster Naval Zeppelins of 1918, Driven by Six Power Gondolas, the "Bodensee" Carries Only Two

663

Till vänster:

Ur boken
National
Geographic,
sidan 663.
Artikel om
Luftskeppet
Bodensee

HVAR 8 DAG

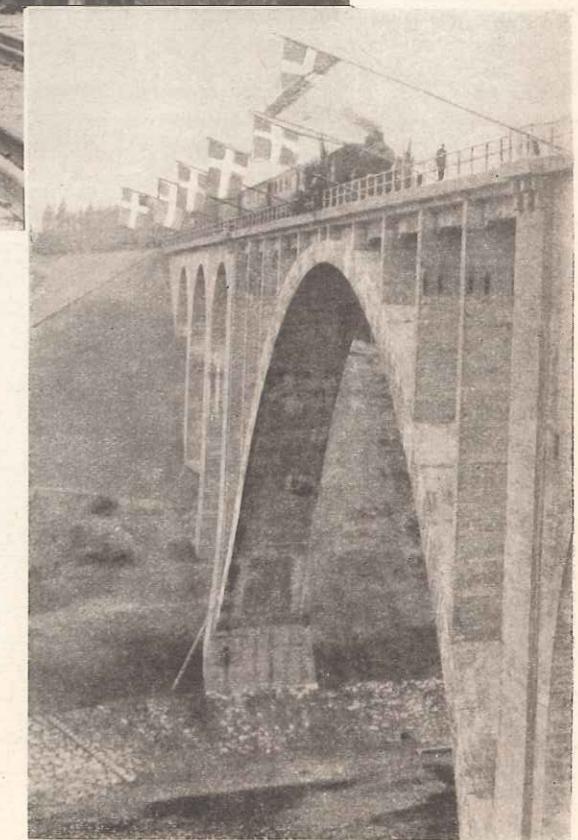
Invigningen av den nya betongbron över Öre älv på norra stambanan ägde rum den 5 okt. i närvaro utom av ortsbefolningen, som i stor utsträckning mött fram, av ett flertal högre funktionärer i järnvägsstyrelsen, bl. vilka märktes generaldirektör Granholm, samt vidare statsutskottets ledamöter, norrländska riksdagsmän m. fl., vilka anlände till platsen med extratåg från Stockholm på resa till Haparanda, där de på följande dag närvoro vid sammankningsbanans öppnande. Vid tågels ankomst till den flaggsmyckade bron över Öre älv stego passagerarna ur och begravso sig till bron mitt, där generaldirektör Granholm från en rest

Forts. å sid. 42.

INVIGNINGEN AV
JÄRNVÄGSBRON
ÖVER ÖRE ÄLV
— världens största
betongbro för nor-
malsspårig järnväg
— utförd för en kost-
nad av över två
millioner kronor.

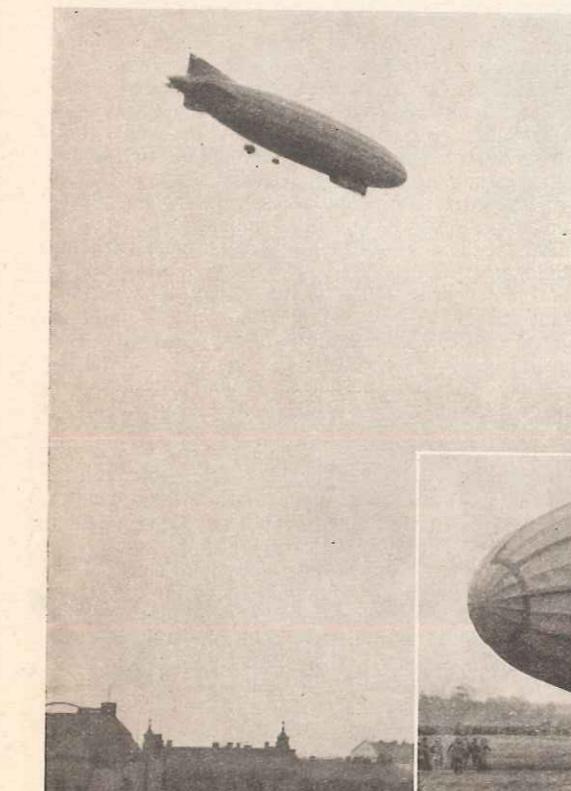
Överst: INVIGNIN-
GEN d. 5 oktober.

Därunder: DET
FÖRSTA ORDINA-
RIE TÅGET.

Fotos. Ekholtz, Umeå.

Klich: Bengt Silfversparr,

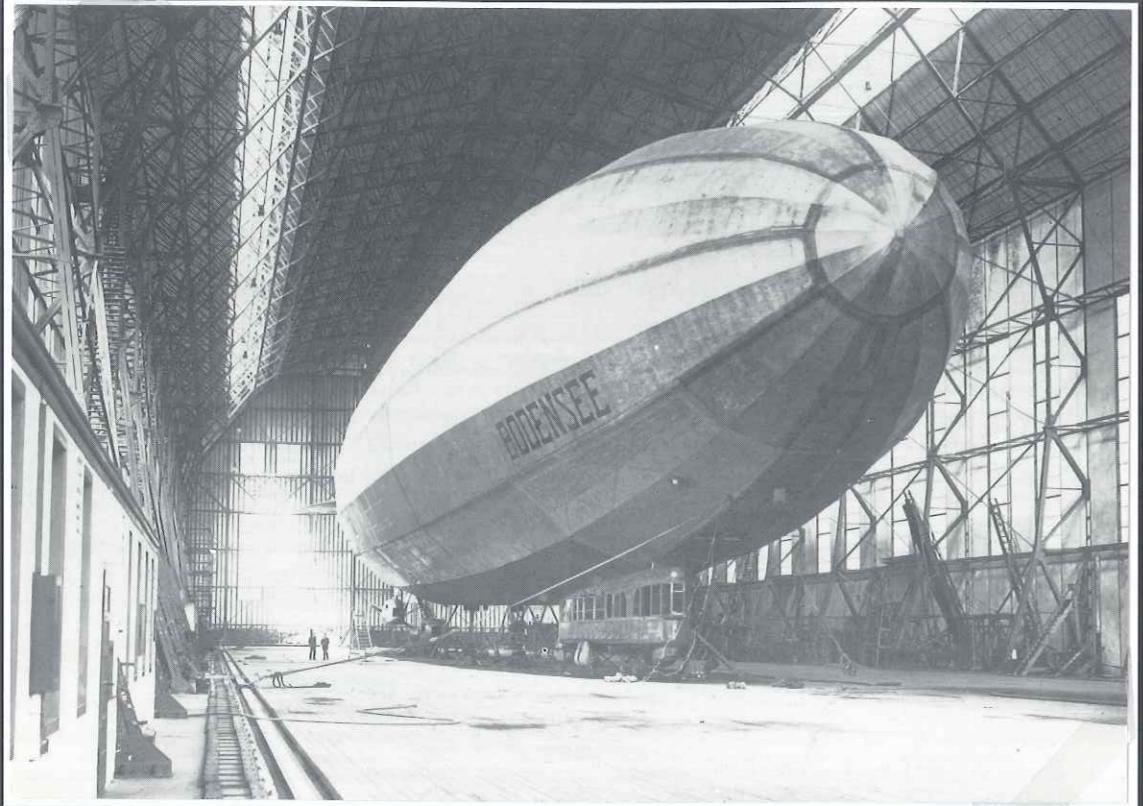
Pressfotos
DET TYSKA LUFTSKEPPET "BODENSEE" GÖR SIN FÖRSTA RESA BERLIN-STOCKHOLM.
T. v.: ÖVER STOCKHOLM. — T. h.: LANDNINGEN PÅ LADUGÅRDSGÄRDE d. 8 okt. kl. 12 95 e. m.

— 37 —

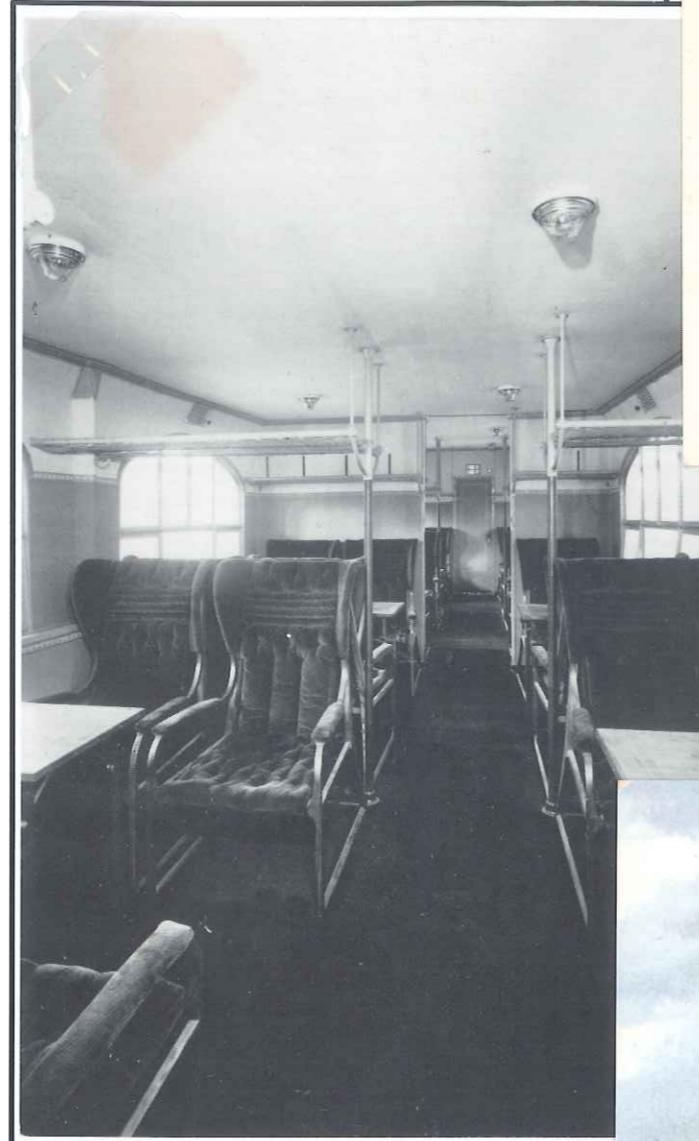
Till höger:

Ur tidningen
HVAR 8 DAG
Nr. 3 1919
Tryckt i
Göteborg

LUFTSKEPPET BODENSEE

Reklamkort. Nytryck av Bodensee i hangaren, Friedrichshaften. Kortet är utgivet av Philatelistisches Büro, Friedrichshafen.

Passagerarkabinen på
LZ120 Bodensee.
Nytryck . Ej postgånget.

Nytryck av luftskeppet Bodensee.
Från hangaren i Friedrichshafen.
Ofrankrat vykort.

Luftschiff "LZ 120" Bodensee (37)
In der Halle in Friedrichshafen

* Angaben nach Umbau
Länge: 120,8 m / *130,8 m
Durchmesser: 18,7 m
Gasinhalt: 20 000 cbm / *22 500 cbm
Nutzlast: 10 000 kg / *11 200 kg
Motoren: 3 (Maybach)
PS insgesamt: 780
Erste Fahrt: 20.8.1919
Erste Passagierfahrt: 24.8.1919
Das Luftschiff führte 100 Passagierfahrten im Fahrplanbetrieb zwischen Friedrichshafen und Berlin durch. Vom 12. September 1919 bis 4. Oktober 1919 mit Zwischenlandung in München. Am 8. Oktober 1919 erfolgte eine Sonderfahrt nach Stockholm.
Das Luftschiff legte insgesamt 51 258 km in 532 Stunden zurück. Befördert wurden insgesamt 4050 Personen, davon 2253 zahlende Passagiere, 3000 kg Fracht und 5000 kg Post.
Führung: Dr. Eckener, Dipl.Ing.E.A.Lehmann, Kpt. Flemming, Kpt.A.Heinen.
Standorte: Friedrichshafen und Staaken.
Im Dezember 1919 mußte der Verkehr der "Bodensee" auf Anordnung der Alliierten eingestellt werden. Das Schiff wurde beschlagnahmt. Am 3.7.1921 wurde es nach Probefahrt von Dr.Eckener nach Ciampino bei Rom im Direktflug (1329 km) überführt und an Italien abgeliefert. Unter dem Namen "Esperia" führte es einige Fahrten auch bei Flottenmanövern durch. Führer war teilweise General Nobile. 1925 abgewrackt.

Vertrieb:
Philatelistisches Büro Rau, 7990 Friedrichshafen 1

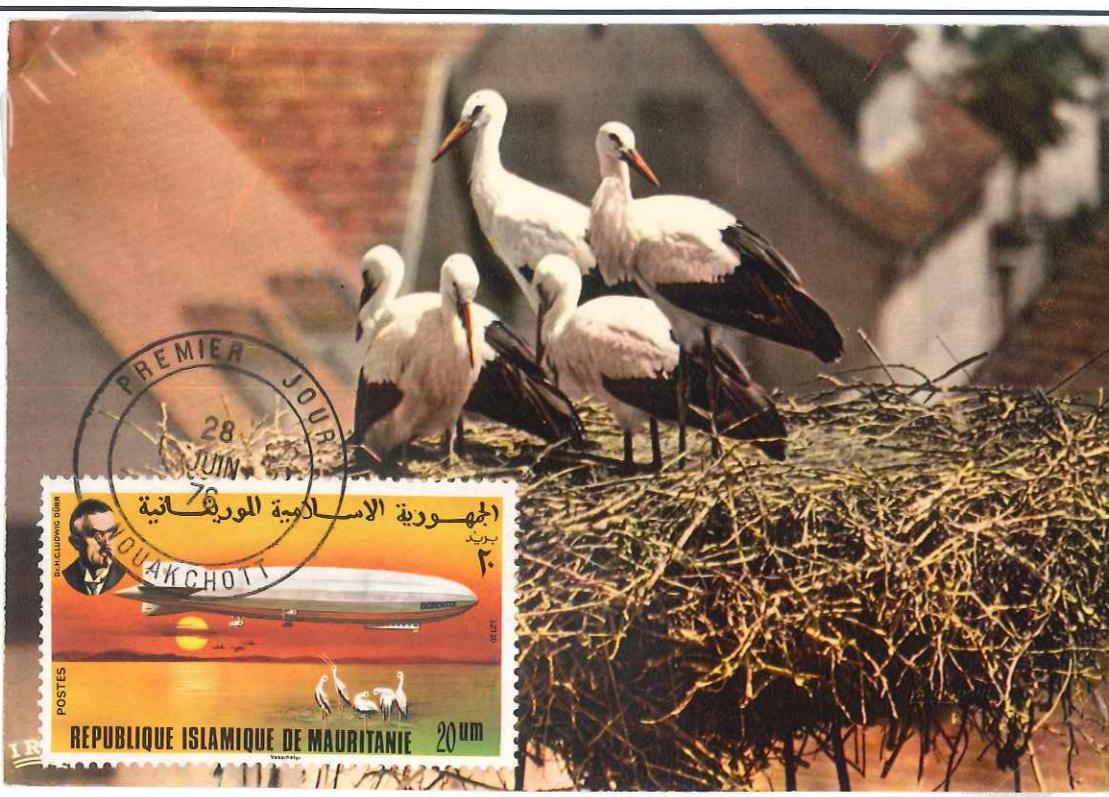
LUFTSCHIFFBAU ZEPPELIN GMBH

Baksidan på ovanstående kort. Kort information om luftskeppet LZ120 Bodensee.

Vykort. Nytryck av LZ120 Bodensee.
Utgivet av: BODAN-VERLAG, Konstanz.

LUFTSKEPPET BODENSEE

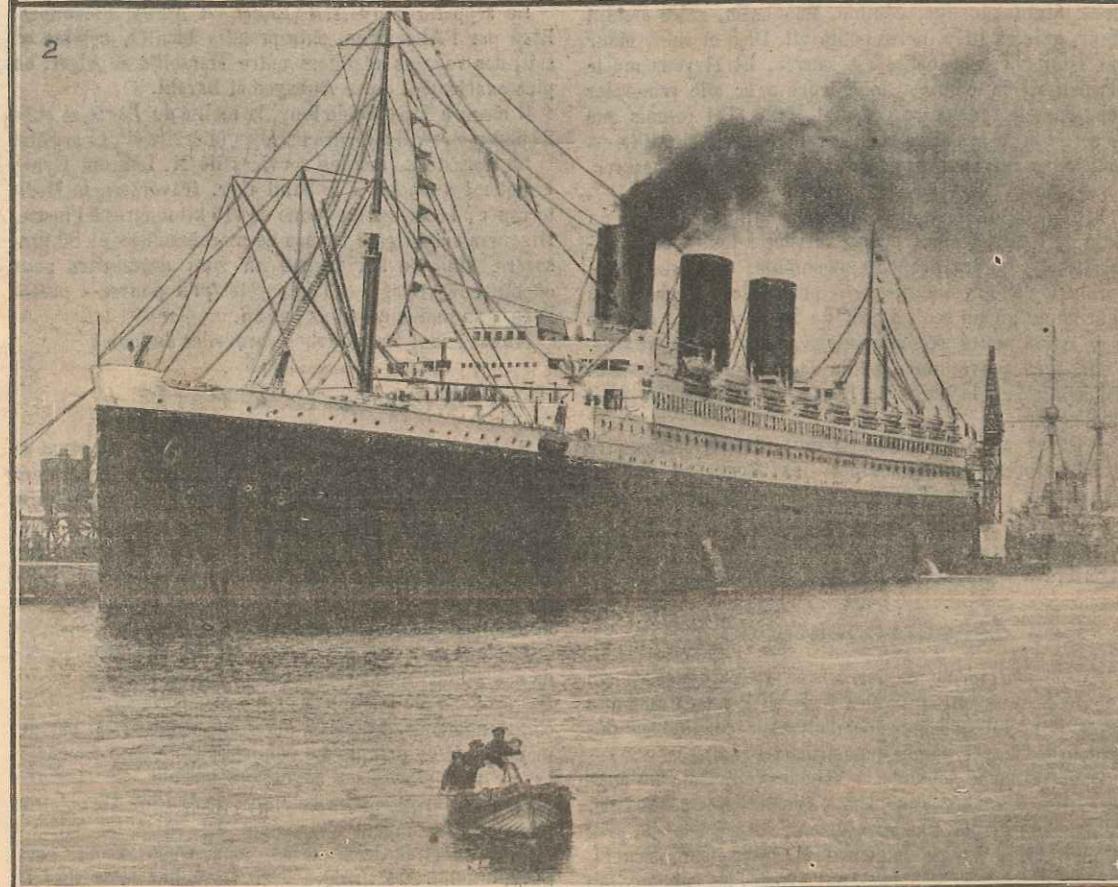
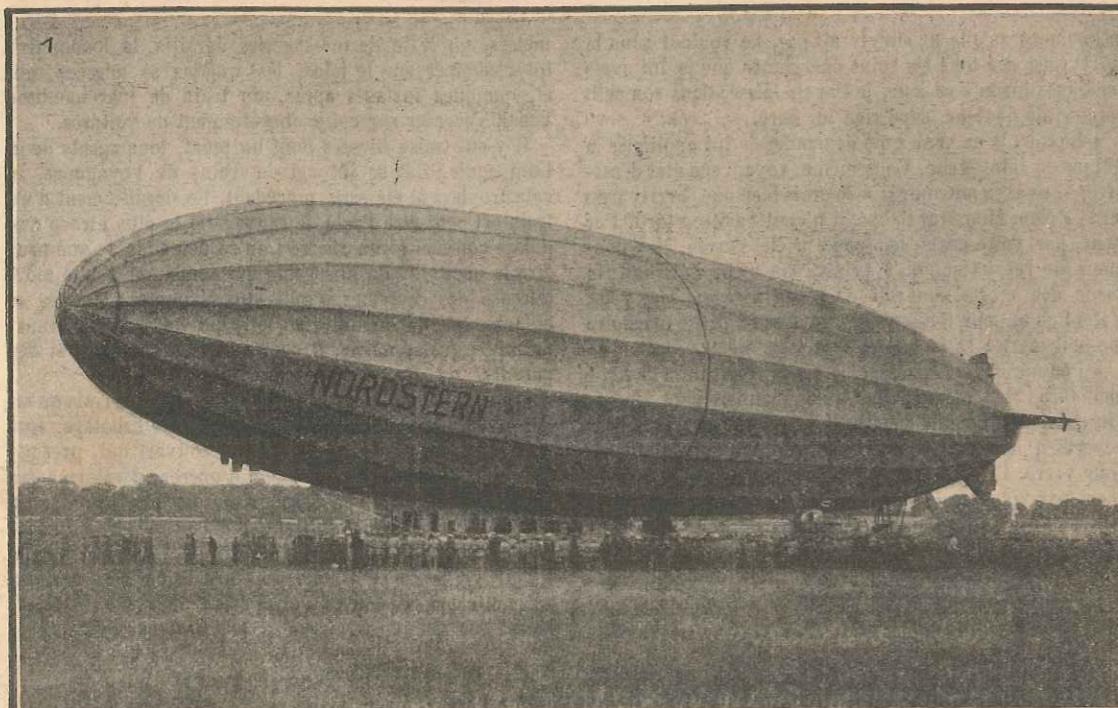

Maxikort avstämplat i Mauretainen (nordvästra Afrika) den 28 juni 1976.
Frimärket föreställer luftskeppet LZ120 Bodensee.

Jubileumskort utgivna i samband med att det var 50 år sen LZ120 Bodensee besökte Stockholm.

LUFTSKEPPET BODENSEE

1. Le Nordstern, dirigeable allemand, qui vient d'arriver à Saint-Cyr. (Phot. Meurisse.)
2. Le Paris au départ pour l'Amérique. (Phot. Branger.)

En sida ur vecko-tidningen Le Pelerin. Tidningen startade år 1873. År 1877 kom veckovis utgivning. Se blyertsnotering upp till höger: 3/7/1921

LZ121 Nordstern var ett civilt luftskepp som byggdes av Zeppelin GmbH i Friedrichshafen efter första världskriget som ett systerfartyg av LZ120. Luftskeppet byggdes för att transportera passagerare på en reguljär linje från Friedrichshafen till Berlin och Stockholm.

Nordstern hade en total längd på 130 meter och gasvolymen var 22.500 m³ i 13 gasceller. Luftskeppet hade en top hastighet på 130 km per timma. Tre propellrar på de 6-cylindriga radmotoreerna drev Nordstern som hade 16 besättningsmedlemmar och kunde ta 20 passagerare i de fyra gondolerna.

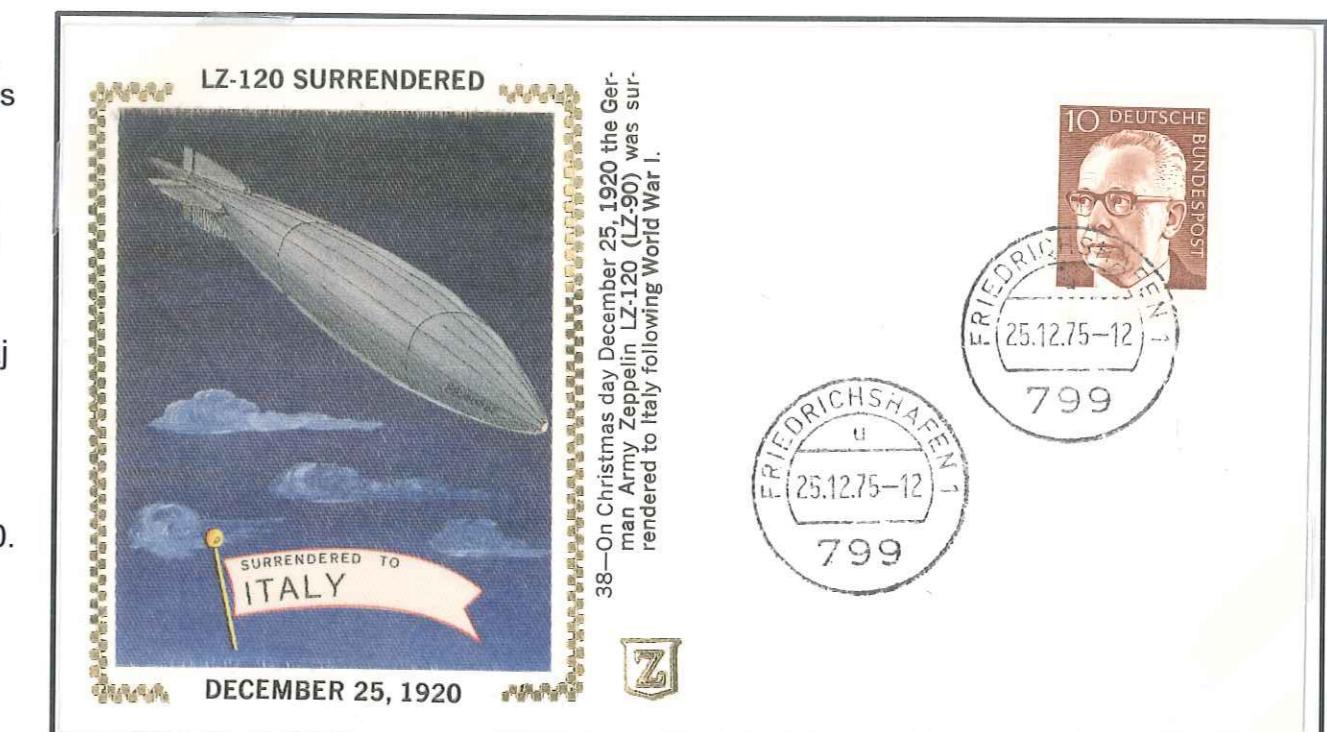
LZ120 Bodensee och LZ 121 Nordstern fick inte tas i bruk efter första världskrigets slut. De två luftskeppen skulle ges till Frankrike och Italien som krigsskadestånd. LZ121 Nordstern lämnades till Versailles, Frankrike i maj 1921.

LZ121 påbörjade sin jungfruresa till Frankrike den 13 juni 1921 kl. 11:30. Det var omkring 10.000 människor på plats i Friedrichshafen för att få en sista skymt av luftskeppet innan det lämnade Tyskland. Nordstern togs aldrig i bruk i Tyskland och därfor finns ingen post känd.

II Dirigibile "ESPERIA" (ex Zeppelin "Bodensee") su GIMIGLIANO (28-2-1928 - Com.le Paonessa)

Ofrankrat vykort utgivet av Riproduzione vietata. Edit. C.P. – Gimigliano.
Vykortsmotiv: Luftskeppet ESPERIA (f.d. Bodensee). Luftskeppet överlämnades till Italien i slutet av år 1920 som krigsskadestånd.
Vykortet är daterat 1928-02-28. ESPERIA skrotades sommaren 1928.

Minnesbrev frankerat med tysk frimärke. Utgivet till minnet av att luftskeppet Bodensee LZ120 (LZ90) överlämnade som krigsskadestånd till Italien efter första världskrigets slut. Överlämningen skedde den 25 december 1920. Namnbyte skedde till ESPERIA.
Stämpel Friedrichshafen 1975-12-25.